



ET GODT LIV
TIL FLERE

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

26. januar 2017

Att. Elsebeth Jensen

Høringssvar fra Psykiatrifonden vedrørende:

Lovforslag om ændring af lov om social service og lov retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

samt

Lovforslag om oprettelse af specialiserede socialpsykiatriske afdelinger – lov om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien mv.

Vi har valgt at behandle de to lovforslag under et, idet de fra hhv. sundhedsvæsen og socialvæsen adresserer problemet om ”Indsatser til forebyggelse af vold på botilbud ” (jvf. Afrapportering fra arbejdsgruppe, august 2016).

Indledning med generelle bemærkninger

Vi skal indledningsvist anføre, at Psykiatrifonden ser med stor alvor på de problemer på de psykiatriske bosteder, der vedrører vold fra enkelte beboere mod såvel personale som medbeboere. Det er derfor godt, at regeringen har sat fokus på denne problematik. Imidlertid mener vi, at problemet med vold er en tragisk konsekvens af en alvorlig nedprioritering af hele det psykiatriske område, som fører til uhensigtsmæssig og især utilstrækkelig behandling såvel psykiatrisk, socialfagligt som vedrørende misbrugsbehandling.

Blandt årsagerne er

- utilstrækkelige ressourcer i form f.eks. mangel på sengepladser på de psykiatriske afdelinger,
- etablering af alt for store socialpsykiatriske bosteder med manglende differentiering af beboerne i forhold til sygdomsgrad, funktion og behandlings- samt støttebehov
- utilstrækkeligt samarbejde og koordinering mellem det sociale system og regionerne,
- utilstrækkelige ressourcer i de eksisterende socialpsykiatriske bosteder,
- utilstrækkelige kompetencer hos medarbejdere til at løse de højt specialiserede opgaver,

Psykiatrifonden
Hejrevej 43, 3 sal
2400 København NV

Tlf: 3929 3909
pf@psykiatrifonden.dk

CVR: 1917 4683
Giro: 028 5528

- utilstrækkelig udnyttelse af de eksisterende rammer herunder lovgivningsmæssige.

Vi mener, at der er behov for en langsigtet og holdbar strategi for den samlede psykiatri, der gentænker tilrettelæggelse, ressourcer og behandlingskoncepter. Og vi mener, at regeringens målsætning om at minimere tvang må stå som en rettesnor for alt arbejdet.

Opsummering

Lovforslagene er blevet til på baggrund af en række tragiske hændelser med vold udøvet af nogle mennesker på de socialpsykiatriske bosteder. Disse mennesker er karakteriseret ved at have en svær psykisk sygdom, misbrug og en indimellem voldelig og uforudsigelig adfærd, samt en nedsat psykisk funktionsevne og/eller sociale problemer.

Grundlæggende er det sympatisk at ville etablere fem mindre institutioner, der rummer muligheden for en intensiv og helhedsorienteret indsats, tilstrækkelige ressourcer og kompetente medarbejdere, som er højt specialiserede, til at varetage opgaven i forhold til denne gruppe mennesker. En sådan tænkning med differentierede målgrupper og individuelt tilpassede og koordinerede indsatser burde imidlertid være gældende i alle socialpsykiatriske boenheder for mennesker med psykiske lidelser.

Lovforslagene søger at løse den specifikke problemstilling med voldsforebyggelse, uden at forholde sig til det helt gennemgående struktur- og ressourceproblem, der foreligger i psykiatrien i dag – såvel i og imellem behandlingspsykiatri og socialpsykiatri – som er en del af baggrunden for de ovennævnte tragiske hændelser.

Begrundelsen for den udformning, de to lovforslag har fået, synes dels

- at være at skabe lovgrundlag for at udøve tvang uden for de lægeligt ledede psykiatriske afdelinger over for en målgruppe, der til dels er afgrænset ved psykisk sygdom, men overvejende ved at udvise, eller true med at udvise, en voldelig adfærd
- at etablere en finansieringsmodel, der placerer en væsentlig del af udgifterne på kommunerne

Fraset disse to begrundelser kunne det, der i øvrigt er indeholdt i lovforslaget, tvangfrit rummes inden for eksisterende lovgivning.

Psykiatrifonden finder at herværende lovforslag rummer en række alvorlige problemer. Vi mener, at der indføres en mulighed for anvendelse af tvang vedrørende opholdet ("ophold uden samtykke"), der bryder på helt afgørende vis med vilkårene for psykiatrien, idet tvangen kan finde sted uden for de psykiatriske afdelinger, selv

om der er tale om mennesker med "svære sindslidelser", og uden at der behøver at ligge en lægelig vurdering til grund.

Vi mener, at forslaget vil indebære en alvorlig risiko for, at mennesker, der har behov for behandling på en psykiatrisk afdeling, i stedet tvangsindskrives på en socialpsykiatrisk afdeling, hvor der ikke kan ydes den nødvendige behandling.

Vi mener, at lovforslaget må være i strid med såvel den europæiske menneskerettighedskonvention, FN's handicapkonvention, samt grundloven. Andre instanser med større ekspertise har uddybet og begrundet de retssikkerhedsmæssige, menneskeretlige og juridisk uacceptable forhold i deres høringssvar.

Vi mener, at det er problematisk, at Lovforslagene ikke godtgør, hvorfor man mener at vold og trusler kan forebygges gennem tvang i forhold til opholdssted, hvilket der hverken synes at være videnskabeligt eller erfaringsmæssigt belæg for. Ej heller forholder forslaget sig til den viden der faktisk foreligger om, hvorledes man, uden at etablere tvang, på højt specialiserede socialpsykiatriske bosteder i betragtelig grad vil være i stand til at mindske volden. Man kan bl.a. henvise til rapport fra SFI i januar 2017 (SFI 17:04), der på baggrund af litteraturstudier og interviews med ansatte på botilbud, konkluderer, at voldsepisoder bedst forebygges lokalt på det enkelte tilbud ved relationsarbejde, gode aktivitetsmuligheder, godt arbejdsmiljø, egnede fysiske rammer mv. Ydermere vil et tæt og forpligtende samarbejde mellem socialpsykiatrien og den regionale psykiatri reguleret gennem f.eks. udskrivningsaftaler og koordinationsplaner kunne medvirke til at mindske volden.

Vi mener, at der er tale om en hybrid imellem Servicelov og Psykiatrilov. Det er vanskeligt at se, hvilken "status" den enkelte beboer har. Serviceloven taler om "person", psykiatriloven om "patient". Serviceloven rummer mulighed for magtanvendelse, Psykiatriloven for tvang. Her blandes de to principper, hvilket skaber uklarhed.

Dele af vore synspunkter skal uddybes nedenstående.

Brugen af tvang vedrørende opholdssted, uden for en psykiatrisk afdeling: De socialpsykiatriske afdelinger skal oprettes og drives af regionen, visitationen foregår af kommunalbestyrelsen, efter råd fra et visitationsudvalg, hvori er såvel medlemmer med socialfaglig og lægefaglig kompetence. Ledelsen af afdelingerne er ikke-lægelig, og der er ikke fast læge tilknyttet.

Her gøres helt grundlæggende op med en væsentlig forudsætning for psykiatrisk behandling, og man kan frygte, at de personer, der omfattes, ikke får den tilstrækkelige behandling, fordi tvangen kan foregå på en afdeling, der ikke er lægeligt

ledet, og hvor al behandling vil være frivillig. Der er således tale om en indespærring, som det tænkte, men ganske udokumenterede forebyggelsesmiddel.

Det er et helt afgørende problem, at der ikke er et absolut krav om at vurderingen af om der foreligger en "svær psykisk lidelse" baseres på et lægefagligt skøn. Dermed bliver et sygdomskriterium som udgangspunkt for tvangen svækket.

Målgruppen: Det har været et udgangspunkt for dansk retspraksis, at Tvangsanvendelsen i henhold til Psykiatriloven drejer sig om mennesker, som er *sindssyge*, dvs. som på grund af sygdom har en forstyrret opfattelse af realiteterne og reduceret eller helt ophævet evne til at handle fornuftsmæssigt. Tilstandene kan være korterevarende og kan ofte og væsentligt afkortes ved behandling. Det er således en helt anden smal og skarpt defineret situation end det upræcise "svære psykiske lidelser" i de foreslåede love. Det er et lægeligt anliggende at vurdere sygdom. Forslaget udvider tvangsanvendelsen betydeligt.

Definitionen er således uklar. Personer med "svære sindslidelser" kan omfatte såvel habile patienter, der ikke er psykotiske, som patienter, der er psykotiske. Dvs. det kan omfatte mennesker, som besidder evne til fuld fornuftsmæssig handlen (f.eks. mennesker med bipolar lidelse mellem de periodiske psykoseperioder). Personkredsen er således væsentlig udvidet i forhold til den personkreds, der er omfattet af psykiatriloven. Med andre ord vil man med lovforslaget udvide adgangen til tvang og dermed antallet af personer, der er omfattet af tvang. I henhold til lovforslaget kan de således "indespærres uden dom", blot de har optrådt eller truet med at optræde voldeligt. Betingelsen om, at de skal have været tvangsindlagt inden for et halvt år forudgående, begrænser gruppen til at være mennesker, som på et tidspunkt har været psykotiske, men som ikke behøver at være det på noget tidspunkt under tvangsanbringelsen i den socialpsykiatriske institution.

Vurderingen af voldsrisikoen indgår ligeledes som kriterium og er udefineret. Endelig opererer lovtæksten med begrebet nedsat psykisk funktionsevne og/eller være sociale problemer. Heller ikke dette er nærmere præciseret og giver mere associationer til et social afvigerbegreb end til en psykiatrisk patient.

Patienterne vil i vid udstrækning, men ikke udelukkende, være mennesker, som har en sindssygdom (skizofreni, maniodepressiv psykose/bipolar lidelse). De vil således i kortere eller længere perioder være psykotiske, men i store dele af tiden vil det ikke være tilfældet. De vil således være i stand til realistisk fornuftsmæssig handlen. Dette uagtet, at deres handlinger i et almindeligt perspektiv kan forekomme ikke at være særlig "fornuftige" (f.eks. misbrug) lige som mange handlinger foretaget af mennesker uden sindssygdom kan være det. De psykotiske perioder vil være begrænsede efter, i hvor høj grad de er psykiatrisk velbehandlede, herunder medikamentelt, og i hvilken grad graden af deres sindssygdoms symptomer og indholdet af disse er kendte af deres

behandlere. Hertil kommer, at omfanget af eventuelt misbrug vil kunne forstærke sindssygdomssymptomer.

Evnen til ”fornuftsmæssig” handlen er således meget langt fra de sammenligninger med mennesker med udviklingshæmning (åndssvaghed) eller demens, som der drages paralleller til.

Det skal fremhæves, at overfor patienter, som ikke har/har haft en psykosesygdom inden for et halvt år forudgående, og derfor ikke har været tvangsindlagt, vil tvang ikke kunne komme på tale i forhold til lovenes krav.

Voldelighed: Der er tale om en kompliceret adfærd, som må forstås både ud fra det menneske, som handler, og det miljø, som handlingen foregår i. Mennesker med psykisk sygdom – også sindssygdom – er først og fremmest mennesker med det spektrum af menneskelige egenskaber, som vi alle har. Der vil således være nogle, som har voldelighed som en større eller mindre del af deres adfærdsrepertoire. Dette voldspotentiale kan forstærkes, som for andre mennesker, af indtagelse af stoffer, hvoraf nogle er særligt voldsprovokerende, men også bare af alkohol i større mængder, hvilket er velkendt. Derudover har de pågældende mennesker en alvorlig sindssygdom, som i perioder, specielt når der er svigt af den medikamentelle behandling og indtagelse af psykoseprovokerende stoffer, bevirker, at de er psykotiske med nedsat/ophævet realitetssans (de ”ved ikke hvad de gør” og i en sådan grad, at de er juridisk straffrie). Miljøets ekspertise i voldshåndtering kan modificere og i større eller mindre omfang håndtere volden, men kun til en vis grænse, hvor tvangsindlæggelse kommer på tale. Det er vanskeligt at forestille sig, at tilbøjeligheden til den voldelige adfærd varigt forsvinder indenfor en overskuelig tidshorisont (år), men den kan forebygges givet de optimale omstændigheder. Det er således vanskeligt at se det meningsfulde i et midlertidigt socialt tilbud.

Visitation: Denne kompetence er tillagt kommunalbestyrelsen, der lader sig rådgive af et visitationsforum med bl.a. socialfaglig og lægefaglig kompetence. Kommunalbestyrelsen kan imidlertid træffe beslutning om placering uden samtykke, selv om de faglige medlemmer i visitationsforum ikke mener, at kriterierne er opfyldte. Dette stiller spørgsmål ved retssikkerheden, da kriterierne således i princippet kan være ganske ugenomskelige.

Kompetence til at udøve tvangen: Denne er tillagt afdelingsledelsen, hvis faggruppe-tilhørsforhold og -kompetence ikke er specificeret. Og bemyndigelsen kan uddelegeres – men ej heller her er det specificeret, til hvem. Der er således tillagt personalet ganske betydelige magtbeføjelser i de enkelte situationer, og også her må patienternes retssikkerhed være truet.

Skjult/indirekte tvang: Herved forstås, at en patient i realiteten ikke har en fri valgmulighed. Det kan være vanskeligt for målgruppen at overskue såvel de kortsigtede som langsigtede konsekvenser af en frivillig placering (opgivelse af bolig, f.eks.), og om det vil være muligt at indgå reelt bindende aftaler.

Manglende udnyttelse af eksisterende lovgivning: Psykiatriloven giver mulighed for at indgå forpligtende aftaler i forhold til bl.a. denne målgruppe i form af udskrivningsaftaler (med patientens accept) eller koordinationsplaner (uden patientens accept). I begge tilfælde lægges en individuelt tilpasset koordineret plan mellem kommunen og psykiatrien med aftaler om ansvarsfordeling og opfølgning. Endelig rummer Psykiatriloven mulighed for ambulante opfølgning, hvilket indebærer mulighed for at tvangsmedicinere ambulante efter nøje fastlagte kriterier.

Behandlingsbegrebet: Behandling skal i henhold til lovudkastet være frivillig, helhedsorienteret og omfatte såvel socialfaglig, lægefaglig som misbrugsbehandling. Dette giver god principiel mening, men hvorledes det skal finde sted i realiteten, er ganske uklart. Med formuleringen om at man kan undersøge post, patientstuer, ejendele og kropsvisitation, kan man konfiskere stoffer, men dette kan ikke i sig selv betragtes som et behandlingstiltag. Der skal være tilknyttet en læge, og patienterne skal kunne indlægges som alle andre på en psykiatrisk afdeling. Den motivering for medicinoverholdelse og misbrugsreduktion, som personen kan få fra medarbejderne i et højprofessionelt/ressourcerigt socialt psykiatrisk bosted i kombination med intens sideløbende ambulante psykiatrisk behandling, kan forlænge perioden til fornyet medicinsvigt og evt. misbrug med øget voldelighed. Ligeledes vil en høj grad af professionalisme og ressourcer mht. voldshåndtering hos personalet kunne reducere den voldelige adfærd. I den sammenhæng vil det være hensigtsmæssigt med nogle intensive socialpsykiatriske bosteder som en permanent (frivillig) boligform som den foreslåede. Den psykiatriske behandling foregår som vanligt med mulighed for tvangsindlæggelse efter vanlige kriterier. Disse tvangsindlæggelser vil formentlig være kortvarige, idet man med de sparsomme sengepladser, der findes i regionerne, vil kunne vælge at tilbageflytte patienterne til de sikrede socialpsykiatriske afdelinger, med mindre der er behov for tvangsbehandling (der kun kan finde sted på de psykiatriske afdelinger).

Varighed af ophold: Der er tale om midlertidige boformer – en form for "aflastningspladser" – i særligt sårbare perioder. Dette skønnes at være optimistisk, da målgruppen vil kræve varig betydelig og intensiv opfølgning efter tilbageflytning til egen bolig/socialpsykiatrisk botilbud.

Risici: Muligheden for vold på afdelingen vil være til stede ikke mindst fra de patienter, der er anbragt med tvang. Det fremgår ikke af lovteksten, præcist i hvilket omfang man kan låse døre for at hindre patienter i at forlade institutionen. Aflåsning vil imidlertid også ramme de frivilligt anbragte patienter. Der er en betydelig risiko

26. januar 2017

Side 7 af 7

for stofsalg/ stofanvendelse på en sådan i princippet åben institution (hvor størstedelen af beboerne vil være aktive misbrugere). Der er en risiko for, at en del af beboerne vil modsætte sig eller få utilstrækkelig medikamentel behandling.

Hjemløseinstitutioner: Lovforslaget løser ikke de tilsvarende problemer, som findes i hjemløse institutioner. Problemerne kan tværtimod blive øget, da nogle vil vælge disse institutioner i stedet for det tilbudte alternative restriktive socialpsykiatriske botilbud.

Afsluttende

Psykiatrifonden finder således, at det fremsatte lovforslag er uhensigtsmæssigt og skal, under henvisning til ovennævnte, foreslå, at den del af lovforslaget, der vedrører tvang, trækkes tilbage.

Med venlig hilsen

Psykiatrifonden



Anne Lindhardt

Formand for Psykiatrifonden

al@psykiatrifonden.dk



Marianne Skjold

Direktør for Psykiatrifonden

msh@psykiatrifonden.dk



Til
Børne- og socialministeriet
Sendt pr. e-mail til:
chc@sim.dk med kopi til reml@sim.dk

Toldbodgade 19 B · DK 1253 København K · T 7010 1099 · ds@socialraadgiverne.dk · www.socialraadgiverne.dk · CVR DK 6335 6018

Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

Dansk Socialrådgiverforening (DS) takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslaget, jf. høringsbrev af 22. december 2016.

Generelle kommentarer til forslaget og baggrunden for forslaget

Dansk Socialrådgiverforening (DS) vil gerne indledningsvis gentage tidligere udtalelser om at DS sætter pris på at nye tværgående/tværsæktorielle initiativer er på vej. Initiativer der skal forebygge vold mod ansatte og som skal forbedre indsatsen for en gruppe borgere, som i dag ikke får en tilstrækkeligt støtte og behandling i forhold til de pågældende borgeres meget komplekse problemer. Problemer der ofte indebærer både psykisk sygdom, misbrug og andre særlige sociale problemer.

Det er fortsat DS' vurdering at utilstrækkelighederne i det nuværende system øger risikoen for vold overfor ansatte og andre beboere/patienter.

Utilstrækkelighederne opleves bl.a. ved store udfordringer omkring kapacitet, organisering og kompetencer i psykiatrien (antallet af behandlingstilbud, 'sengepladser', m.v.) og en utilstrækkelig normering/bemanding på de nuværende institutioner og botilbud, sidstnævnte er selvstændigt med til at øge risikoen for voldsepisoder. Det er et alvorligt sikkerhedsproblem, som rammer både beboere og ansatte.

Det er centralt, at der tages fat på forebyggelse af vold på en måde, der italesætter både fagligheden i indsatsen, rammerne for indsatsen og inddragelsen af de berørte borgere, samt de ansattes arbejdsmiljø. Da mange socialrådgivere arbejder på henholdsvis botilbud og forsorgshjem, eller arbejder med de socialt udsatte og syge borgere i regi af de kommunale forvaltninger, m.v. er DS meget optaget af voldsproblematikken, og dermed de generelle muligheder for en styrket voldsforebyggende indsats på botilbud.



Samtidig finder DS, at nye initiativer bør centrere sig om leveringen af høj behandlingsfaglig kvalitet, hvor fokus er på initiativer der virker meningsfulde for både de berørte borgere og medarbejdere. Således løses områdets problemer ikke ved at indføre begrænsninger i de sindslidendes liv og dermed et højere konfliktniveau.

DS er af den opfattelse, at man så vidt det overhovedet er muligt skal undgå at arbejde med tvang, men at det af forskellige grunde kan være nødvendigt. DS finder at det er muligt at arbejde fagligt forsvarligt med tvang i forskellige sammenhænge. Dog skal man være opmærksom på at det kræver fagligt kompetent personale, høj etik og god tid. Desuden skal retssikkerheden naturligvis være i orden, herunder klageadgang for borgeren.

DS finder, at optagelse i botilbud uden samtykke ikke må ikke blive et redskab til blot at fjerne farligstemplede personer fra et bosted for dernæst at placere dem på et andet bosted uden et behandlingsmæssigt sigte. Det optimale vil være, at en visitation til andet bosted, f.eks. en specialiseret socialpsykiatrisk afdeling, tager udgangspunkt i faglige vurderinger af at borgeren vil drage nytte af opholdet og behandlingsmulighederne på det nye sted, fremfor alene at tage udgangspunkt i et farlighedskriterie.

Konkrete kommentarer til forslaget

DS' herværende høringssvar baserer sig på tilbagemelding fra vore medlemmer, der er tilknyttet området.

DS finder at når alt andet er forsøgt, og den eneste løsning vurderes at være at flytte en borger til et bestemt botilbud uden borgerens samtykke, da er det godt at reglerne for en sådan flytning uden samtykke er placeret i det allerede eksisterende afsnit af serviceloven vedr. tvang. Vægten i de eventuelle nye flytninger uden samtykke skal også her være på borgerens retssikkerhed og et behandlingsfagligt velfunderet dokumentationsgrundlag.

DS er bekymret for om forslaget vil resultere i at de berørte borgere pålægges flere flytninger end nødvendigt. Således er der behov for at sikre at borgere kan bevare sin egen bolig, hvis flytningen uden samtykke må antages at være midlertidig.

Med venlig hilsen

Majbrit Berlau
Formand
Dansk Socialrådgiverforening

Til: Fælles funktioner (sim@sim.dk), Christina Skytte Christensen (chc@sm.dk)
Cc: Rebecca Marie Little (reml@sm.dk), Maja Bæk Andersen (mban@oim.dk)
Fra: lsekr@ast.dk (lsekr@ast.dk)
Titel: Svar fra Ankestyrelsen på høring om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke...)
Sendt: 25-01-2017 17:35:36
Bilag: Høringssvar fra Ankestyrelsen [DOK6454586].docm; fesdaPacket.xml;

Til Børne- og Socialministeriet

Vedlagt svar fra Ankestyrelsen på høring om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

Økonomiske konsekvenser

Vi har den 4. november 2016 oplyst Koncernstyring, at vedtagelsen af lovforslaget vil betyde en samlet udgift på 309.695 kr. for Ankestyrelsen. Koncernstyring har efterfølgende den 10. november 2016 bekræftet over for Ankestyrelsen, at udgiften er meldt ind til Finansministeriet.

Redaktionelle bemærkninger

Ankestyrelsen har følgende redaktionelle bemærkninger til udkastet til lovforslag:

Statsforvaltningen skal ikke længere skrives med småt. Der er alene én Statsforvaltning, hvorfor det skal skrives med stort. Ændringen skal ske konsekvent gennem hele lovforslaget.

På side 6, 1. afsnit efter overskriften 2.2., 3. punktum skal ordet "opfattelse" slettes, idet ordet står to gange.

På side 8, 4. afsnit: " Med lovforslaget forstås, at kommunalbestyrelsen også i sager om flytning uden samtykke efter den foreslåede § 129" skal ændres til "den foreslåede 129 a".

På side 19, 4. afsnit, sidste sætning mangler der et "t" i "til(t)ræde kommunalbestyrelsens indstilling.

Vi har vedhæftet vores officielle høringssvar.

Venlig hilsen

Maria Teresa Raaschou-Jensen
Specialkonsulent
Ledelse og Økonomi

Dir. tlf.: 61 89 71 45
Mail: mtr@ast.dk

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 Statsservice
Mail: ast@ast.dk
Telefon: Tlf.: 33 41 12 00
Hjemmeside: www.ast.dk
Åbningstid: 9.00-15.00 alle hverdage

*Fortrolige og personfølsomme oplysninger
skal sendes til sikkermail@ast.dk*



Børne og Socialministeriet

sim@sim.dk

chc@sim.dk

reml@sim.dk

Høring over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

Ankestyrelsen har den 22. december 2016 modtaget ovennævnte lovforslag i høring og har følgende bemærkninger:

Punkt 2.1. Gældende ret:

På side 5, 4. afsnit står der blandt andet: " ... Undtagelserne omhandler tilfælde, hvor borgeren ikke modsætter sig flytning, men mangler evnen til at give informeret samtykke dertil."

Vi bemærker hertil, at det i § 129, stk. 2, yderligere er en forudsætning, at den psykiske funktionsnedsættelse skal være en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse. Hvis denne betingelse ikke er opfyldt, skal betingelserne i servicelovens § 129, stk. 1, være opfyldte, før der kan ske en flytning.

Herudover er det vores opfattelse, at § 129, stk. 4, ikke kan betragtes som en undtagelse til hovedreglen. Servicelovens § 129, stk. 4, beskriver, hvad der skal indgå vurdering efter stk. 1 og stk. 2.

Punkt 2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser og punkt 2.3. om den foreslåede ordning:

På side 6, 3. afsnit under overskriften, står der blandt andet: "... Da en flytning til et botilbud efter almenboligloven vil kræve, at borgeren eller

25. januar 2017

J.nr. 2016-0017-66847

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

dennes væрге kan gennemføre flytningen, eksempelvis i form af underskrift på lejekontrakt, mv., sammenholdt med, at en stor del af målgruppen formentlig ikke vil blive beskikket en væрге, er det ministeriets opfattelse, at en borger alene skal kunne flyttes til et botilbud efter servicelovens § 107 eller § 108 uden samtykke." Overvejelserne om alene at oprette disse botilbud efter servicelovens bestemmelser står også på side 8, 6. afsnit.

Vi bemærker hertil, at der ved optagelse i ovennævnte botilbud vil kunne opkræves egenbetaling for opholdet i botilbuddet. Problemstillingen om nødvendigheden af beskikkelse af en væрге vil kunne opstå, når borgeren ikke forstår rækkevidden af opkrævningen af egenbetalingen, og borgeren alene kan sikres sin ret til at klage over kommunens fastsættelse af egenbetaling ved beskikkelse af en væрге.

Vi er enige i, at almenboliglovens regler om botilbud ikke vil kunne anvendes i disse situationer, idet botilbud efter disse bestemmelser er permanente botilbud efter almenboliglovens § 105, stk. 2. Hvis borger ikke ønsker at flytte, kan denne henholde sig til sin lejekontrakt, og hverken kommunen eller botilbud kan opsige borgeren. Boligselskabet vil alene kunne opsige borgeren, hvis betingelserne herfor i den almene lejelov er opfyldt.

Det er muligt ved optagelse i botilbud egnet til længerevarende ophold, at kommunen kan ophøre dette botilbud, når formålet med opholdet er nået. Borger vil herefter ikke være berettiget til en sådan hjælpeforanstaltning.

Punkt 2.3. Den foreslåede ordning

På side 7, 4. afsnit under overskriften, 3. punktum, 3. komma står der: " ..., der får indsatser efter servicelovens bestemmelser."

Vi bemærker hertil, at det ikke er en betingelse for at være omfattet af personkredsen, at man er bevilget (får) indsatser efter servicelovens bestemmelser. Det er tilstrækkeligt, at borger er i personkredsen til at modtage disse indsatser.

På side 8, 2. afsnit, jf. § 129 a, stk. 1, sidste punktum står der: " De særlige botilbud, som borgeren kan optages i efter lovforslaget er botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108.

Vi gør her opmærksom på vores praksis i principafgørelserne 71-14 og 72-14. Botilbuddene skal matche borgerens behov, og botilbuddet skal således

være egnet til at dække borgerens hjælpebehov. Vi skal særligt henlede opmærksomheden på, at borgere for at modtage indsats efter servicelovens § 107, alene skal have behov for et midlertidigt botilbud for at dække hjælpebehovet. Ligeledes skal borgere være i personkredsen for et permanent botilbud for at blive anvist til en sådan boform.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til nr. 1:

Det står på side 12, 2. afsnit, at udgangspunktet for bekendtgørelsen forventes at være, at borgere, der optages i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a, ikke har ret til frit valg.

Vi vil i den forbindelse henvise til vores artikel om botilbud – frit valg og refusion i Nyt fra Ankestyrelsen nr. 6, 2016. Det fremgår af denne artikel, at en borger i et længerevarende botilbud som regel har ret til frit at vælge et nyt sted at bo. Det gælder både for botilbud oprettet efter servicelovens § 108 og efter almenboliglovens § 105.

Når borgeren ønsker at vælge et botilbud i en anden kommune, har den nye kommune som udgangspunkt ret til refusion fra borgerens tidligere opholdskommune. Der er dog nogle betingelser både for borgerens ret til frit valg og for den nye kommunes ret til refusion.

Både borgerens hidtidige bopælskommune og den nye kommune skal visitere borgeren til tilbuddet, hvis den nye kommune skal have ret til refusion. Desuden skal nogle betingelser være opfyldt; nemlig de samme som når en borger vælger et andet tilbud i egen kommune. Når borgeren vil flytte kommune, er det også en betingelse, at fraflytningskommunen selv råder over et tilbud, der svarer til borgerens ønske i den nye kommune.

Ved optagelse i lovforslagets særlige botilbud, er der efter vores opfattelse ikke et krav om dobbeltvisitering, idet borgeren i situationer omfattet af lovforslagets § 129 a ikke har ret til frit valg af botilbud.

Den tidligere bopælskommune (betalingskommunen) bliver således ikke inddraget ved handlekommunens valg af bestemt boform og indstilling til Statsforvaltningen om optagelse i et bestemt længerevarende boform. Betalingskommunen har således ingen indflydelse på, hvilket særligt

botilbud, borgeren bliver optaget i og derfor heller ingen indflydelse på refusionens størrelse.

Det er vores opfattelse, at dette bør fremgå af lovforslagets bemærkninger.

Til nr. 3:

I 3. afsnit på side 13 er der en definition af begrebet sindslidelse. Denne definition er meget bredt formuleret. I sidste punktum står der, at sindslidelse kan forstås som en psykiatrisk diagnose, men er ikke begrænset hertil.

Vi er af den opfattelse, at dette bør nærmere uddybes, idet det skal være mere tydeligt, hvilken målgruppe lovbestemmelsen kan rettes imod. Især en præcisering af sidste punktum er ønskelig.

Til nr. 4:

Vi skal henlede opmærksomheden på vores praksis, jf. principafgørelse 99-16. Det fremgår heraf, at en kommune godt kan give afslag på at indstille til optagelse i særlige botilbud. Der er i serviceloven gjort udtømmende op med mulighederne for at klage over en kommunes afslag på indstilling til flytning uden samtykke. Det er alene en ægtefælle eller anden nærtstående person, der deler bolig med den person, som sagen vedrører, der kan klage over kommunens afslag på at indstille til optagelse i særlige botilbud. Klagen kan alene indbringes for Statsforvaltningen. En kommunes afslag på at indstille til optagelse i særlige botilbud kan derfor ikke påklages, når den nærtstående ikke deler bolig med den person, som sagen vedrører. Dette gælder uanset, om den nærtstående er værge.

Til § 3:

Det forventes, at de særlige botilbud ved lovens ikrafttræden er godkendt af socialtilsynet og oprettet i tilbudsportalen

Venlig hilsen

Birgitte Anne Mohrsen



Til: Børne- og Socialministeriet
Holmens kanal 22
1060 København K

25.01. 2017

Att.: Christina S. Christensen

Høring over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

I mail af 22. 12. 2016 har Børne- og Socialministeriet anmodet om LAP`s bemærkninger til ovennævnte ændringsforslag til lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Vi takker for muligheden for at komme med vores bemærkninger på vegne af psykiatribrugere (patienterne på de således udtænkte særlige botilbud).

Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere har følgende bemærkninger:

- Vi er i LAP bekymrede for at efterlade en gruppe medborgere der tidligere blev omfattet af lovgivningen inden for psykiatrien, i henhold til psykiske lidelser, i institutioner hvor lands lov og ret foreslås tilsidesat på alle måder.
- Hvis lovgrundlaget for anbringelse på de særlige bosteder gøres ved tilsidesættelse af gældende lov om tvangsanbringelser af sindslidende, må den almindelige lov gælde som gælder for os alle.
- Vi henviser til vores hørings svar på lovforslaget om oprettelse specialiserede socialpsykiatriske afdelinger, fremsendt til Sundheds- og Ældreministeriet 25.01 2017.
- I øvrigt skal LAP generelt påpege at det undrer os, at man ikke i kriterierne som beskrevet og foreslået fornemmer, hverken den forskning som SFI har stået for og som netop nu er kommet, såvel som tidligere rapporter og hvidbøger ses indtænkt i forslaget. Specifikt drejer det sig om f.eks. spejlingsforventnings respons. Den i international evidensbaseret forskning påvisning af 'Resonans' betydning for Low Arousel i samspillet mellem personale og beboer.
- Der går for ensidigt i forslaget ud fra fait accompli. Hvor der kun ses borgeren som årsag til krisers opståen, og slet ikke inddrager forudgående bagvedliggende svigtoplevelser, som skaber grobund for udadreagerende adfærd. Forslaget savner således psykologiske vinkler.

- At proceduren også er et indgreb i 1. Menneskerettighederne 2. Handikapkonventionen alene via betegnelserne på persongruppen, som vi ser som stærkt stigmatiserende. Og derfor er på linje med det af sundhedsministeren fremsatte lovforslag omkring samme problematik. 3. borgernes retssikkerhed.

Vi har i LAP ofte oplevet af de i forslaget omtalte hændelser, fremkommer via svigt fra bl.a. kommunerne, manglende opfølgning på aftaler, udeblivelse af lovede møder og nægtelse af skift af kontaktpersoner hvis resonans og kontakt ikke lader sig skabe. Der ser vi ofte, at kommunale turnusregler spiller større rolle end den fornødne harmoni i kontakten mellem borgeren og kontaktperson. En sådan stivhed i systemerne skaber udadreagerende frustrerede borgere i stedet for hjælpne borgere.

Hvis det er satspuljeforligspartiernes forsæt at skabe sikre arbejdspladser for personale og sikre forhold for beboere på boformerne. Så er de to lovforslag ikke vejen. Derimod skal man se på de konstante nednormeringer på boformernes personale grupper. Se på om uddannelserne svarer til de seneste forskningsresultater på området.

Vi henviser i øvrigt til LAPs hørings svar til Sundheds- og Ældreministeriet vedr. "Lovforslag om oprettelse af specialiserede socialpsykiatriske afdelinger".

På vegne af LAP's LandsLedelse

Steen Moestrup, Bo Steen Jensen og Hanne Skou Kadziola

25. januar 2017

Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

FOA vil gerne kvittere for høringen med nedenstående bemærkninger.

FOA er som udgangspunkt positive overfor ændringsforslaget, da det imødekommer behovet for at sikre arbejdsmiljø og sikkerhed for personalet ved at gøre det muligt at omplacere og flytte personer, til et tilbud, hvor deres udfordringer i højere grad kan imødekommes og dermed understøtte en positiv udvikling.

Udover dette forslag havde FOA gerne set en øget dimensionering af behandlingspsykiatrien. Hvis psykiatrien blev prioriteret på linje med behandlingen for hjertekarsygdomme og kræftsygdomme, ville det give langt bedre mulighed for at sikre stabiliserende og kontinuerlige behandlingsforløb, som også vil kunne bidrage til at hjælpe målgruppen for dette lovforslag.

Det er FOAs holdning, at der er en udvidet forpligtelse til at sikre de mennesker, der hver dag går på arbejde og tager sig af mennesker med særlige udfordringer af psykisk og social karakter. Samfundet er forpligtet, hvilket bla. fremgår af arbejdsmiljøloven, til at sørge for et arbejdsmiljø, hvor arbejdet tilrettelægges på en sådan måde, at risikoen for at medarbejderne udsættes for truende adfærd og vold imødegås.

FOA kan desværre konstatere, at en alt for stor andel af FOAs medlemmer udsættes for vold og trusler i forbindelse med deres arbejde. Mere end hver fjerde af FOA's medlemmer ansat i psykiatrien har været udsat for fysisk vold inden for det seneste år. Alt for mange medlemmer får arbejdsskader og psykiske traumer i form af fx PTSD efter voldelige overfald på arbejdet. Det er uacceptabelt.

Det er også FOAs holdning, at mennesker der har brug for hjælp fx i form af et botilbud, har ret til at blive beskyttet mod medboere, der udviser truende adfærd og som bidrager til et råt miljø, hvor borgere med behov for hjælp frygter overgreb fra medboere.

Det skal understreges at FOA også mener, at det er et alvorligt indgreb at skulle flytte mennesker mod deres vilje. Derfor bør det i samme åndedrag overvejes, hvordan antallet af personer der kan blive behov for at flytte, kan nedbringes.

En af årsagerne til fejlplacerede personer er desværre en tendens til, at kommuner er varsomme med at købe plads på tilbud, der ligger uden for egen kommunegrænse. I stedet rummes de i egne tilbud, hvor personer med mange differentierede problemer er. Det gør det bl.a. vanskeligt for personalet at levere en specialiseret hjælpeindsats. Afspecialiseringen af

landets botilbud er et alvorligt problem, og bør søges afhjulpnet ved at revidere takststrukturen og i højere grad stille krav om at kommuner og regioner fx i deres rammeaftaler bliver enige om at fremme samarbejdet om at få etableret flere specialiserede botilbud. Ligeledes bør der kastes et kritisk blik på Tilbudsportalen, så tilbuddene i højere grad præciserer og indsnævrer deres tilbuds målgruppe.

Derudover mener FOA, at der er en stor udfordring med misbrugsbehandlingen. Undersøgelser viser, at misbrugsproblemer og manglende behandlingsmuligheder er en del af problemerne for den beskrevne målgruppe. En bedre og mere koordineret misbrugsbehandling og psykiatrisk behandling med regionerne ville kunne imødegå en del af denne målgruppes udfordringer. Hvis misbrug er en del af problematikken hos en borger der ønskes flyttet, bør dette ændringsforslag stille krav om, at det i indstillingen til flytningen beskrives, hvilke tiltag til misbrugsbehandling, der har været og hvordan misbrugsproblemet skal adresseres på et nyt botilbud.

Udredning af den enkelte beboer der ønskes flyttet:

FOA mener, at det i lovforslaget bør fremgå eksplicit, at den enkelte person, der ønskes flyttet, er søgt optimalt udredt psykiatrisk, sundheds- og socialfagligt. Det skal sikre, at der bliver bedre mulighed for at få en forståelse for den enkeltes vanskeligheder og dermed optimere behandlingen og muligheden for bedring og rehabilitering.

Det ses desværre alt for ofte at udredninger stoppes, når årsagen til problemerne har fået en enkel forklaring i form af fx en diagnose. Ofte ses det dog, at der kan ligge flere diagnoser og årsager bag problemerne, som er vigtig viden i forhold til en mere fuld forståelse for vanskelighederne. Der kan fx være tale om flere psykiatriske diagnoser, kognitive vanskeligheder, ko-morbiditeter, mental retardering, umodenhed og sundhedsproblemer som fx infektionssygdomme mv. Alt for mange personer med en psykiatrisk diagnose er sundheds- og socialfagligt underudredte. Det giver dem en dårligere trivsel og en markant lavere gennemsnitlig levealder end den gennemsnitlige befolkning. For nylig døde en person på et botilbud i København fx af en infektion i maven som burde være opdaget og behandlet.

Bemærkninger til konkrete afsnit

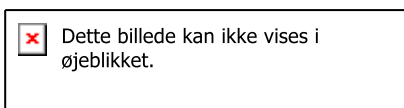
Formålsbeskrivelsen:

I ændringsforslagets indledning side 4 nævnes formålet at være at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for medarbejdere og beboere på botilbud. FOA foreslår, at dette tekststykke udvides med at formålet også er at flytte personer til tilbud, der i højere grad kan afhjælpe personens udfordringer.

Bemærkninger til nr. 6 på side 18:

Dokumentationen der kan foreligge og danne grundlag for tvungen flytning, kan fx udbygges med risikovurderinger, APV'er og arbejdsskadesanmeldelser.

Med venlig hilsen



Dennis Kristensen

Forbundsformand



Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

København, den 25. januar 2017

Hørings svar til forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

LOS – De Private Sociale Tilbud takker for muligheden for at afgive hørings svar til forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

LOS finder det positivt, at lovgiver har valgt at revidere lovgivningen med sigte på forebyggelse af vold på botilbud. Lovforslaget indebærer, at der skabes hjemmel til, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan indstille til Statsforvaltningen at træffe afgørelse om, at flytte borgere uden samtykke til et bestemt botilbud. Disse nævnte borgere skal, som følge af borgerenes betydelige og varigt nedsat psykisk funktionsevne, udgøre en væsentlig fare eller udvise en særligt truende eller chikanerende adfærd over for de øvrige beboere eller personale. I forlængelse heraf skal det bemærkes, at lovforslaget udgør et væsentligt indgreb i borgerens selvbestemmelsesret, hvilket LOS har bemærkninger til. Hørings svaret er opdelt i kommentarer til de enkelte bestemmelser.

§ 129 a

Ifølge bemærkningerne til den foreslåede servicelov § 129 a, skal bestemmelsen udelukkende anvendes i særlige og undtagelsesvis tilfælde, hvor det ikke længere er muligt at motivere den pågældende borger. Som det er angivet i kravet til redegørelsen jf. lovforslag § 131, stk. 3, nr. 4, skal kommunalbestyrelsen redegøre for den socialpædagogiske indsats og øvrige indsatser, som borgeren har modtaget forinden indstillingen blev besluttet. Eftersom forslaget udgør en lov hjemmel til så indgribende en foranstaltning over for borgeren, mener LOS, at bestemmelsens ordlyd bør ændres, således at det tydeligere fremgår, at bestemmelsen udelukkende anvendes i yderste nødvendige tilfælde, hvor borgeren ikke har kunne motiveres til at samtykke jf. servicelovens § 124, stk. 2-4. Det skal fremhæves, at indgreb i selvbestemmelsesretten bør begrænses til det absolut nødvendige.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen samtidig med indstillingen flytningen *skal* anmode statsforvaltningen om at beskikke borgeren en værge efter bekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007 af værgemålsloven (herefter værgemålsloven) jf. foreslåede servicelovens § 129 jf. serviceloven § 131, stk. 4. Samtidig bemærkes det, at anmodningen om værgebeskikkelse skal behandles uafhængigt af indstillingen om flytningen.

LOS er bekendt med, at man anvender denne praksis efter gældende servicelov § 129 jf. § 131, stk. 4-5. Trods dette ønsker LOS at bemærke, at der kun bør iværksættes værgemål for borgere som grundet deres sindssygdom, hæmmet psykisk udvikling eller anden form for alvorlig svækket helbred ikke kan varetage sine anliggender jf. værgemålslovens § 5, stk. 1 jf. § 13. I bemærkningerne til forslaget bemærkes det, at en *.. ikke uvæsentlig del af*

målgruppen for den foreslåede § 129 a modsætter sig flytningen, men samtidig vil være i stand til at give et informeret samtykke". På den baggrund mener LOS ikke, at kommunalbestyrelsen konsekvent bør indstille til beskikket værge, medmindre kommunalbestyrelsen finder behov herfor.

LOS bifalder, at forslaget definition af 'særlige botilbud' ikke omfatter boliger efter bekendtgørelse nr. 1103 af 15. august 2016 af lov om almene boliger m.v. (herefter almenboligloven). Lovforslagets personkreds er borgere med behov for anbringelse i botilbud efter servicelovens § 108, idet borgerne er særlige støttekrævende og derfor ikke kan bo i selvstændige boliger efter almenboliglovens regler. Indskrænkningen af 'særlige botilbud' til udelukkende at omfatte servicelovens § 107-108, må derfor anses som hensigtsmæssigt i forhold til personkredsen.

Det følger af de generelle bemærkninger til lovforslaget, at den foreslåede § 129 a anvender samme sagsbehandlingsregler, der er gældende efter servicelovens § 129. Borgeren kan påklage statsforvaltningens afgørelse til Ankestyrelsen, hvilket har opsættende virkning og ikke kan gennemføres forinden Ankestyrelsen har truffet afgørelse herom jf. bekendtgørelse nr. 1245 af 23. november 2016 af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (herefter retssikkerhedsloven) § 72, stk. 5. LOS vil fremhæve, at sidstnævnte bestemmelse hjemler ret til at statsforvaltningen kan iværksætte optagelsen i særlige tilbud straks, med mindre særlige forhold gør det påkrævet, hvorefter Ankestyrelsen kan ophæve den opsættende virkning straks.

LOS mener, at det bør præciseres, hvorvidt omstændigheder om voldelig adfærd udgør 'særlige forhold' efter retssikkerhedslovens § 72, stk. 5. I sådanne tilfælde vil rettigheden til opsættende virkning tilsidesættes grundet situationens forhold som udgangspunkt, hvilket udfordrer borgerens retssikkerhed.

Det foreslås i bemærkningerne til lovforslaget, at Ankestyrelsens tidsfrist på 8 uger efter servicelovens § 219 jf. retssikkerhedslovens § 73, stk. 1, ligeledes skal findes anvendelse på § 219 a. LOS mener, at den foreslåede bestemmelse er henvendt til en situation af mere presserende karakter, hvorfor en kortere tidsfrist vil være hensigtsmæssigt. Hertil kan nævnes, at både den pågældende borger, de øvrige beboere og personalet potentielt vil opleve usikkerhed i sagsbehandlingsperioden, hvilket kan udløse potentielt farlige konflikter.

§ 135, nr. 2

Servicelovens § 135, nr. 2 udvides, således at afgørelser efter § 219 a har adgang til domstolsprøvelse. LOS finder denne udvidelse positiv og nødvendig, eftersom lovhjemlen i den foreslåede § 219 a er indgribende for borgeren.

§ 131, stk. 3

Lovforslaget vil indsætte et nyt stykke 3 i den gældende servicelov § 131. Bestemmelsen indeholder krav til den redegørelse, som danner grundlag for at § 129 a er opfyldt. Den foreslåede § 131, stk. 3, nr. 3 kræver, at redegørelsen skal indeholde den nødvendige dokumentation af borgerens hidtidige væsentligt farlige, særligt truende eller chikanerende adfærd samt en risikovurdering af, hvorvidt den pågældende borger udgør en aktuel og nærliggende trussel for personale eller de øvrige beboere.

Som dokumentation nævnes personalet eller de øvrige beboers beskrivelser af konkrete situationer, anmeldelse af vold og overgreb begået af borgeren m.v.

LOS finder det hensigtsmæssigt, at personalet afgiver deres vurdering af en pågældende voldelig episode med den pågældende borger. Endvidere vil LOS opfordre til, at man inddrager personalet ydermere ved eksempelvis en overordnet faglig vurdering af borgerens udvikling, eventuelle udslagsgivende episoder samt generelle adfærdsmønstre. Yderligere inddragelse kan sikre kommunalbestyrelsen et fagligt veldokumenteret grundlag for indstillingen.

Med venlig hilsen

Michael Graatang
Direktør

Anne Rugholt
Juridisk konsulent



Børne- og Socialministeriet

25. januar 2017

Hørings svar til forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

Foreningen af kommunale social-, sundheds- og arbejdsmarkedschefer i Danmark takker for muligheden for at kommentere på forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd) og har i den anledning følgende bemærkninger:

Foreningen er positivt indstillet over for lovforslaget med nedenstående forbehold.

Det fremgår af lovforslaget, at ministeren kan fastsætte regler i en bekendtgørelse om hvorvidt bestemmelsen i servicelovens § 108 stk. 2 om frit valg af botilbud skal finde anvendelse for personer, der optages i særlige botilbud uden samtykke efter servicelovens § 129 a. Foreningen foreslår, at det skrives direkte ind i loven, at bestemmelsen i § 108 stk. 2 om frit valg af botilbud, ikke skal gælde for dem som optages i botilbud efter den foreslåede § 129 a (om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd).

Foreningen finder det uhensigtsmæssigt, at § 129 a kun kommer til at gælde for optagelse i §§ 107 og 108 botilbud. En stor andel af de mest specialiserede botilbud, som er i stand til at rumme målgruppen, består af almene ældre- og handicapboliger. Alle disse botilbud vil derfor på forhånd være udelukket, selv om de socialfagligt set vil være relevante.

Argumentet for ikke at lade botilbud i almene boliger være omfattet af lovforslaget er, at borgeren i disse boliger vil skulle underskrive en lejekontrakt, og at ikke alle vil være berettiget til en væрге. Foreningen undrer sig over dette, idet betingelserne for at anvende § 129 a er, at der er tale om personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som må flyttes mod deres vilje, idet de udgør væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd. Kan det virkelig passe, at denne målgruppe ikke er berettiget til et værgemål?

Uanset om målgruppen er berettiget til et værgemål, eller om et eventuelt værgemål kan benyttes til at underskrive en lejekontrakt mod borgerens vilje, mener foreningen, at det bør genovervejes, om det skal være argumentet for at udelukke samtlige botilbud bestående af almene boliger, eller om udfordringen med underskrivelse af lejekontrakter kan løses på anden vis. Dette kunne for eksempel gøres ved at indføre

hjemmel til, at kommunen står på lejekontrakten som lejer (som ved midlertidig brug af almene boliger jf. almenboliglovens § 56) eller med en hjemmel til, at målgruppen kan få en økonomisk værge, og at denne kan underskrive lejekontrakten mod borgerens vilje, når betingelserne i § 129 a er opfyldt.

Samtidig mener foreningen, at det bør overvejes, om man vil holde fast i varighedskriteriet. Det fremgår af § 129 a, at den kun omfatter personer med betydelig og *varigt* nedsat psykisk funktionsevne. Der vil kunne være borgere, som det vil være hensigtsmæssigt at flytte efter bestemmelsen, men hvor det kan være vanskeligt at dokumentere, at deres nedsatte psykiske funktionsevne er varigt nedsat. Samtidig passer betingelsen ikke med brugen af bestemmelsen i forbindelse med optagelse i midlertidige botilbud efter service-lovens § 107.

Med venlig hilsen



Helle Linnet
Landsformand



Børne- og socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Mail:
chc@sim.dk
reml@sim.dk

25. januar 2017

Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

Ved skrivelse af 22. december 2016 er vi blevet inviteret til komme med bemærkninger til ovennævnte.

Vi takker for invitationen, og har følgende bemærkninger.

SIND er enig med regeringen i, at der er behov for at sikre, at en mindre målgruppe af borgere med udadreagerende, voldelig eller truende adfærd, får en særlig indsats.

Vi er også enige i, at det – i situationer, hvor beboere og/eller medarbejdere gentagne gange er blevet udsat for overgreb fra en (anden) beboer – skal være muligt at beskytte krænkede beboere og medarbejdere mod fortsat at skulle bo eller arbejde med deres krænker.

Vi er endelig enig med regeringen i, at en ændring af reglerne vil skulle afvejes i forhold til hensynet til borgerens retssikkerhed.

I betragtning af, at der er tale om et væsentligt indgreb i i selvbestemmelsesretten og den enkelte borgers retssikkerhed, vurderer SIND, at det er afgørende, at der opstilles *klare og utvetydige krav*, som skal være opfyldt, hvis en borger skal kunne flyttes uden samtykke.

SIND finder ikke, at de foreslåede kriterier i den foreslåede § 129 a, stk. 1, litra 1 er tilstrækkeligt klare og utvetydige.

Det fremgår af bestemmelsen, at den pågældende skal være til væsentlig fare *eller* være særligt truende *eller* chikanerende.

Det fremgår ikke af bemærkningerne til lovforslaget, hvad dette præcist betyder. Især er kriteriet 'chikanerende' meget vagt, og vi kunne frygte, at man med denne bestemmelse vil kunne tvangsflytte enhver beboer.

SIND opfordrer til, at der i bemærkningerne til lovforslaget indsættes en mere uddybende beskrivelse af de nævnte kriterier.

SIND – Landsforeningen for psykisk sundhed
Blekinge Boulevard 2 www.sind.dk
2630 Taastrup landsforeningen@sind.dk
Tlf.: 35 24 07 50 Protektor: H.K.H. Kronprinsesse Mary

Landsformanden
Knud Kristensen Tlf.: 86 17 63 98
Stenvadet 6 Mobil: 40 30 63 98
8240 Risskov kk@sind.dk



SIND har med tilfredshed noteret sig, at de særlige botilbud, som borgere kan optages i efter lovforslaget, er botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108 (og altså ikke tilbud etableret efter almenboligloven).

SIND har konstateret, at flere og flere kommunale botilbud etableres efter almenboligloven. Vi kan derfor være bekymrede for, om det fremadrettet vil være muligt at finde relevante botilbud at henvise de udadreagerende, voldelige og truende borgere til.

Lovforslaget finder anvendelse uafhængigt af borgerens aktuelle boligforhold. Man kan med andre ord visiteres fra en privat bolig til et botilbud. Private boliger kan være såvel ejerboliger som lejeboliger – herunder botilbud etableret efter almenboligloven.

SIND efterlyser i den forbindelse en stillingtagen til hvad der skal ske med den private bolig, hvis en borger optages i et botilbud uden samtykke.

Som udgangspunkt opretholder borgeren retten til sin hidtidige bolig, men gælder det også, hvis der fx er tale om et botilbud etableret efter almenboligloven?

SIND anbefaler, at det præciseres, hvad der sker med den private bolig, hvis en borger optages i et botilbud uden samtykke.

Med venlig hilsen

*Knud Kristensen
Landsformand*

chc@sim.dk
reml@sim.dk

RÅDET FOR
SOCIALT
UDSATTE

25. januar 2017

Høring over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

Rådet takker for høringen af 22. december 2016.

Som Rådet gav udtryk for ved høringssvar af 7. september (afrapportering fra arbejdsgruppen om forebyggelse af vold på botilbud), mener Rådet ikke, at der er brug for en ny mulighed for at flytte personer med sindslidelser fra deres bolig uden deres samtykke. Straffelovens bestemmelser om foranstaltningsdomme herunder bl.a. muligheden for at idømme en foranstaltning med ophold i et bestemt botilbud eller på en retspsykiatrisk afdeling mv. er tilstrækkelige.

Derudover har Rådet følgende bemærkninger til forslaget:

Det fremgår, at formålet med forslaget først og fremmest er *"at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for medarbejdere og beboere på botilbud"*. Under de almindelige bemærkninger fremgår det imidlertid, at forslaget vurderes at have betydning for øvrige beboeres og personales retsfølelse (side 6). Rådet er uforstående overfor, at lovgivningen på det sociale område skal tjene til at tilgodese retsfølelsen. Rådet finder derfor, at bemærkningen om øvrige beboeres og personales retsfølelse bør slettes, idet der ikke skal være tvivl om, at formålet med serviceloven er 1) at tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer, 2) at tilbyde en række almene serviceydelser, der også kan have et forebyggende sigte, og 3) at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. Servicelovens ydelser til mennesker med sindslidelser bør ikke have karakter af strafforanstaltninger.

Det er beskrevet, at lovforslaget finder anvendelse uafhængigt af borgerens aktuelle boligforhold, og at der kan være tale om en situation, hvor borgeren visiteres fra en privat bolig til et botilbud. Det er vanskeligt at se, hvordan betingelserne i § 129 a nr. 1 og 2 (krav om at den pågældende skal være til fare for øvrige beboere eller personale samt krav om, at det skal være uforsvarligt at undlade flytning af hensyn til øvrige beboere og personale) skal kunne opfyldes, hvis borgeren bor i egen bolig. Hvis borgeren bor i egen bolig, er der strengt taget ingen medbeboere eller personale at beskytte, hvilket jo er formålet med lovændringen. Det foreslås derfor præciseret, om forslaget alene gælder flytning mellem to botilbud eller forslaget også gælder flytning fra borgerens egen bolig til et botilbud.

I de tilfælde, hvor en borger mod sin vilje flyttes fra et botilbud, som måske kan have udgjort vedkommendes hjem igennem mange år, mener Rådet, at det skal fremgå meget klart, hvornår betingelserne herfor er opfyldt. Den nuværende formulering om at "*vedkommende med sin adfærd (...) medvirker til en generel forråelse af rehabiliterings- og bomiljøet*" synes fx noget uklare. Derimod ser Rådet positivt på, at det er slået fast, at risikoen for, at vedkommende udsætter andre for fare skal være reel og aktuel og ikke kun hypotetisk. Hvis betingelserne bliver for uklare, opstår der risiko for, at flytning uden samtykke kan begrundes med, at borgeren er uvenner med andre beboere, er uenig med personalet eller lignende.

Det fremgår, at kommunalbestyrelsens indstilling om optagelse i botilbud uden samtykke skal indeholde den nødvendige faglige dokumentation for sindslidelsen og den deraf følgende betydeligt og varigt nedsatte funktionsevne. Rådet er imidlertid bekymret for formuleringen om, at "*den nødvendige faglige dokumentation kan bestå i f.eks. lægefaglig, pædagogisk eller psykologisk dokumentation*". Rådet finder, at det bør være et ufravigeligt krav, at der er aktuel lægefaglig dokumentation for sindslidelsen, sådan som det gælder i psykiatrien.

Betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, altså tilstedeværelsen af et handicap, indgår som et af hovedkriterierne for optagelse i botilbud uden samtykke. Handicapkonventionens artikel 19 (Retten til et selvstændigt liv og til at være inkluderet i samfundet) fremhæver bl.a., at personer med handicap skal have "*mulighed for at vælge deres bopæl, samt hvor og med hvem de vil bo, på lige fod med andre og ikke er forpligtet til at leve i en bestemt boform*". Rådet anbefaler, at regeringen, inden der arbejdes videre med forslaget, vurderer lovforslaget i forhold til Handicapkonventionens bestemmelser, således som det også er gjort med det samtidige forslag om oprettelse af specialiserede socialpsykiatriske afdelinger.

Under de almindelige bemærkninger fremgår det (s. 8): "*Med lovforslaget foreslås, at kommunalbestyrelsen også i sager om flytning uden samtykke efter den foreslåede § 129, (...), i de tilfælde, hvor borgeren ikke allerede har en værge, skal anmode statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven, når der indstilles til flytningen*". Der menes formodentlig "*den foreslåede § 129 a.*"

Under de almindelige bemærkninger fremgår det (s. 9): "*Det indebærer, at afgørelser efter § 129 a har opsættende virkning*". Der menes formodentlig, at klager over afgørelser efter § 129 a har opsættende virkning.

Under bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser fremgår det til § 2 nr. 2 (s. 21): "*Hovedreglen i § 72, stk. 1, i retssikkerhedsloven er, at en afgørelse ikke har opsættende virkning*". Der menes formodentlig også her, at en klage ikke har opsættende virkning.

Med venlig hilsen



Jann Sjørnsen

Til Børne- og Socialministeriet
Att.: Christina S. Christensen
E-mail: chc@sim.dk
Cc: reml@sim.dk

Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup, Danmark
Tlf.: +45 3675 1777
Fax: +45 3675 1403
dh@handicap.dk
www.handicap.dk

Taastrup, den 24. januar 2017

Sag 16-2017-00004 – Dok. 285632/mmh_dh

Danske Handicaporganisationers (DH) hørings svar til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (flytning uden samtykke)

DH takker for muligheden for at komme med bemærkninger til forslag til lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Lovforslaget er en del af handlingsplanen om forebyggelse af vold på botilbud og giver mulighed for at flytte beboere med en psykisk lidelse der har udadreagerende og uforudsigelig adfærd uden samtykke af hensyn til såvel borgerens egen- og øvrige beboeres sikkerhed.

Generelt mener DH, at man altid skal være varsom, når mulighederne for magtanvendelse udvides. Magtanvendelse må altid være sidste udvej. DH er bekymrede for den udvikling vi ser, hvor øgede magtbeføjelser i forskellige sektorer er løsningen på en række udfordringer bl.a. løsningen på forebyggelse af vold på botilbud. Samtidig anerkender DH at der kan være behov for at beskytte medborgere og personale i botilbud mod den slags overgreb, som vi desværre har set på nogle socialpsykiatriske botilbud. I den forbindelse vil DH understrege vigtigheden af forebyggelse og tidlig indsats, som må prioriteres højt i indsatsen om forebyggelse af vold på botilbud.

Målgruppen for forslaget

DH er tilfreds med afgrænsningen af målgruppen og at afgrænsningen sker i en særskilt paragraf.

DH ønsker ikke en udvidelse af reglerne om flytning uden samtykke til andre målgrupper og vil understrege, at der bør være særlig opmærksomhed på dette ved implementeringen af loven.

DH oplever i dag, at mennesker med udviklingshæmning er udsat for flytning uden samtykke fra deres botilbud, uden at der foreligger en faglig begrundelse. Det kan i stedet handle om at borgerens handlekommuner ønsker at borgeren skal benytte et tilbud i egen kommune – nogle gange af økonomiske grunde. Selvom kommunerne er forpligtet til at benytte servicelovens § 129 i disse tilfælde, sker det langt fra altid.

Manglende beskrivelse af truende og chikanerende adfærd

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at muligheden for flytning uden samtykke alene skal anvendes i særlige situationer, hvor forebyggelse ikke har været mulig og hvor en borger begår grove og/eller gentagne overgreb på konkrete beboere eller personale og/eller udviser farlig, truende eller chikanerende adfærd.

DH savner en mere uddybende beskrivelse af, hvad der opfattes som farlig, truende eller chikanerende adfærd. Der gives alene eksempler på, at flytning uden samtykke kan ske ved gentagne overgreb på enten andre beboere eller personale eller hvis en beboer medvirker til en generel forråelse af rehabiliteringsmiljøet på opholdsstedet. Er truende og chikanerende adfærd eksempelvis hvis en borger gentagne nætter i træk hamre på naboens dør og råber og skriger? DH er med på at der ikke kan laves en udtømmende opregning af situationer, men yderligere eksempler ville være en fordel.

DH anbefaler, at der i bemærkningerne gives konkrete eksempler på hvad truende og chikanerende adfærd er ud over overgreb. Der er med flytning uden samtykke tale om et væsentligt indgreb i den enkelte borgers selvbestemmelsesret og retssikkerhed. Det er derfor afgørende, at der opstilles klare og utvetydige krav, som skal være opfyldt, hvis en borger skal kunne flyttes uden samtykke.

Hvad omfatter flytning fra privat bolig?

Af lovens bemærkninger 2.3 fremgår, at borgere *'visiteres fra en privat bolig'*. Af de specifikke bemærkninger til nr. 3 fremgår, at *'det ikke er afgørende i hvilken aktuel bolig den pågældende bor'*. Der kan bl.a. være tale om en *'oprindelig bolig'*. DH er i tvivl om hvad der menes her. Efter DH's opfattelse dækker en privat bolig også over ejerlejlighed, andelslejlighed og eget hus. Formålet med lovforslaget er at forebygge vold på botilbud. Derfor mener DH ikke det giver mening, hvis det handler om at kunne flytte folk fra deres parcelhus, ejerlejlighed eller andelsbolig.

DH mener, at det skal tydeliggøres i loven, hvad der menes med privat/'oprindelig' bolig.

Begrænsning af retten til frit valg af botilbud

Det fremgår af de specifikke bemærkninger til nr. 2, at borgere der flyttes uden samtykke efter de foreslåede nye regler i 129 a, mister retten til frit valg af botilbud efter § 108. Det fremgår, at Børne- og Socialministeren i en bekendtgørelse fastsætter den tidsmæssige udstrækning og kriterier for begrænsningen af retten til frit valg af botilbud efter § 108.

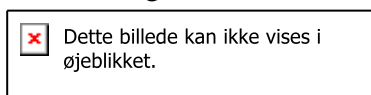
DH finder det vigtigt, at der i kriterierne og den tidsmæssige begrænsning tages højde for borgeren udvikling og ændring i adfærd. Begrænsningen til retten til frit valg af bolig skal afgrænses til ikke at være mere omfattende end nødvendigt. Det skal være muligt for borgere der er inde i et positivt udviklingsforløb at genvinde retten til frit valg af botilbud.

Den fremadrettede finansiering

Det fremgår af lovforslaget, at ordningen finansieres via satspuljen fra 2017-2020. Hvordan tænkes finansieringen efterfølgende, hvis muligheden for flytning uden samtykke af målgruppen ønskes videreført?

For uddybning af ovenstående kontakt Chefkonsulent Maria Holsaae e-mail: mmh@handicap.dk eller tlf.nr.: 24 45 15 57.

Med venlig hilsen



Thorkild Olesen
formand



Til Børne- og Socialministeriet
chc@sim.dk, reml@sim.dk

KL's hørings svar vedr. forslag til ændring af flytteregler

KL har modtaget udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd) i høring.

KL vil gerne kvittere for, at der med lovforslaget gøres tiltag for at ændre flyttereglerne på det specialiserede socialområde, ændringer som er nødvendige for at der kan skabes handlemuligheder i særlige tilfælde, hvor en borger med svært udadreagerende adfærd ikke vil give samtykke til at flytte til andre tilbud.

KL vurderer dog, at der er behov for justeringer og præciseringer af det fremsendte lovforslag, hvis det skal sikres, at flyttereglerne får de fornødne anvendelsesmuligheder. Det gælder særligt afgrænsning af målgruppen, hvilke tilbud borger kan flyttes til samt spørgsmålet vedr. samtykke.

Præcisering af målgruppe

I lovforslaget defineres målgruppen som 'borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der har en adfærd, der er til fare for eller er særligt truende eller chikanerende overfor øvrige beboere eller personale'. Derudover skal kriterierne i de øvrige bestemmelser om magtanvendelse efter kapitel 24 i serviceloven være opfyldt. Det vil sige, at forslaget i tillæg til ovenstående omhandler borgere, der får indsats efter servicelovens bestemmelser. Hertil kommer, at borgeren modsætter sig eller ikke evner at give informeret samtykke til flytningen.

Det følger heraf, at den foreslåede bestemmelse således ikke er gældende for borgere, der udelukkende har en fysisk eller kognitiv funktionsnedsættelse eller personer, hvor den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende, eksempelvis demens. Det betyder, at borgere på handicapområdet ikke umiddelbart er omfattet af lovforslaget. Det er dog uklart i hvilket omfang, at borgere med handicap kan være omfattet af lovforslaget, hvis de også har en sindslidelse, fx i tilfælde hvor de udover fx udviklingshæmning har eller over tid udvikler en psykisk lidelse (komorbiditet). Det bør derfor afklares nærmere, hvornår borgere med fx fysiske handicap eller udviklingshæmning mv. også vurderes at være omfattet af målgruppen for denne type flytninger, og hvornår en sindslidelse ikke

Dato: 25. januar 2017

Sags ID: SAG-2017-00068
Dok. ID: 2302838

E-mail: TLE@kl.dk
Direkte: 3370 3562

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 4

alene vurderes varig, men også betydelig nok i denne sammenhæng. En tydeliggørelse bør fremgå af lovbemærkningerne og en kommende vejledning.

Borger skal også kunne flyttes til tilbud efter ABL §105

Med forslaget nuværende formulering kan kommunerne alene indstille, at borgeren optages i et tilbud efter servicelovens §§ 107 og 108. Det vil imidlertid fratage flere kommuner mulighed for at benytte reglerne, da en lang række botilbud i dag er oprettet efter almenboliglovens § 105 med støtte efter servicelovens § 85. Det foreslås, at kommunerne får mulighed for også at visiterer borgere til tilbud opført efter almenboliglovens § 105 med bl.a. støtte efter servicelovens § 85. Disse tilbud kan med den samlede tildelte støtte efter serviceloven i praksis være at sammenligne med de nævnte højt specialiserede tilbud efter serviceloven og vil i sådanne tilfælde også være omfattet af tilsyn fra Socialtilsynet. Det forudsættes dog, at beboeren efter kommunens vurdering med passende hjælp og støtte vil kunne bo i en bolig med selvstændig lejekontrakt.

Optagelse i nyt tilbud kan ske uanset nuværende boform

Det kan med fordel gøres mere eksplicit i selve lovteksten, at optagelse i et botilbud kan ske uanset nuværende boform. Det fremgår således alene af bemærkningerne, fx punkt 2.3, afsnit 7, at "Lovforslaget finder anvendelse for den ovenfor definerede målgruppe uafhængigt af borgernes aktuelle boform. Bestemmelsen omfatter således flere situationer. Der kan for det første være tale om, at der visiteres fra privatbolig til et botilbud. Det foreslås på den baggrund, at der i den nye § 129 a (lovforslagets § 1, nr. 3), i sidste sætning, efter kommaet, efter "tilfælde" indføjes, "uanset nuværende boform".

Opsigelse af borgers nuværende bolig

Der er desuden behov for en præcisering af, hvad der sker med borgers nuværende bolig, fx lejekontrakt i en almen bolig eller et andet servicelovstilbud. Det bør sikres, at der er hjemmel til at opsiges den nuværende bolig, uanset om der er tale om en almen bolig, en servicelovsbolig eller anden form for bolig. Det vil efter alt at dømme udfordre almenlejeloven, da boligselskabet reelt set er den eneste part, der kan ophæve en lejekontrakt, hvis borgeren ikke selv opsiger sin lejekontrakt.

Brug af værge

Det fremgår af lovbemærkningerne, punkt 2.3, afsnit 11, at de fleste borgere i målgruppen ikke har eller ikke opfylder kravene for at få en værge, og at det derfor er vanskeligt at få den tvangsflyttede borger til at underskrive en lejekontrakt i en almen bolig. Det foreslås i den forbindelse, at en flytteværge, der beskikkes efter den nuværende § 131, stk. 4, i denne situation også skal kunne underskrive en lejekontrakt.

Spørgsmålet om habilitet

Målgruppen for lovforslaget er borgere, der er sindslidende og med en voldsom adfærd, men som alligevel kan tilskrives fuld habilitet i forhold til deres udsagn om at ville flytte eller ej. Hvis den foreslåede ordning efter SEL § 129a skal have effekt, er det nødvendigt, at samtykket kan tilside-sættes qua den mentale tilstand, således at borgeren repræsenteres af en advokat som værge. Alternativt at der kan ske en vurdering af borge-

Dato: 25. januar 2017

Sags ID: SAG-2017-00068
Dok. ID: 2302838

E-mail: TLE@kl.dk
Direkte: 3370 3562

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 4

rens mentale tilstand i situationen, og herunder om borgeren forstår rækkevidden af sine handlinger, således at der kan stilles spørgsmålstejn ved, om der reelt er tale om et habilt samtykke.

Mulighed for akut flytning af borger

Det er sandsynligt, at der vil kunne opstå behov for akut flytning af en borger. Det fordrer, at Statsforvaltningen indenfor deres sagsbehandlingstid på 2 uger kan træffe en afgørelse om at iværksætte en optagelse straks. Der henvises til bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, § 2, nr. 2, hvoraf det fremgår, at "Der vil alene kunne ske optagelse straks, hvis borgeren ikke er i stand til at afgive et informeret samtykke, og alle klageberettigede er enige i kommunens afgørelse om optagelse". Det bemærkes hertil, at det sjældent forekommer, at en borger i målgruppen *ikke* er i stand til at give samtykke.

Jf. retssikkerhedslovens § 72, stk. 5, gælder følgende: "Klage til Ankestyrelsen over optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 i lov om social service har opsættende virkning. Hvis særlige forhold gør det påkrævet, eller hvis hensynet til den pågældende taler herfor og alle klageberettigede tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling, træffer statsforvaltningen samtidig med afgørelsen om optagelsen i et særligt botilbud afgørelse om at iværksætte optagelsen straks. Afgørelsen om at ophæve en opsættende virkning kan ikke indbringes for Ankestyrelsen".

KL anbefaler, at lovbemærkningerne bringes i overensstemmelse med den gældende § 72, stk. 5 i retssikkerhedsloven, hvoraf det fremgår, at der kan ske flytning hvis særlige forhold gør det påkrævet, *eller* hvis hensynet til den pågældende taler herfor og alle klageberettigede tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling. Der er således ikke tale om, at alle tre betingelser skal være gældende, men at der kan ske flytning, "hvis særlige forhold gør det påkrævet", også selvom en eller flere af de klageberettigede ikke tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling.

Det er afgørende, at statsforvaltningen får mulighed for at træffe afgørelse om optagelse akut, også selvom en eller flere af de klageberettigede ikke tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling. Derfor bør det præciseres i bemærkningerne, at "særlige forhold" kan omfatte situationer, hvor en borger er vurderet omfattet af den kommende § 129 a, jf. kommunalbestyrelsens redegørelse (lovforslagets § 1, nr. 6), og hvor kommunalbestyrelsen og statsforvaltningen vurderer, at det er afgørende at flytningen finder sted akut, for eksempel på grund af de øvrige beboeres eller personalets sikkerhed.

Der vil også kunne opstå så akutte situationer, at 2 uger vil være for lang tid. Et eksempel kunne være, at en borger, som tvangsindlægges grundet særligt udadreagerende adfærd, udskrives indenfor få dage og borgers botilbud kan ikke rumme borger og beskytte omgivelserne uden uforholdsmæssige foranstaltninger. I sådanne tilfælde kunne en hensigtsmæssig løsning være, at en medarbejder i Statsforvaltningen med særlig bemyndigelse på baggrund af de foreliggende oplysninger fra kommunen kan træffe afgørelse om optagelse i et nyt botilbud. Der kan i disse tilfælde ske efterfølgende godkendelse i Statsforvaltningen.

Dato: 25. januar 2017

Sags ID: SAG-2017-00068
Dok. ID: 2302838

E-mail: TLE@kl.dk
Direkte: 3370 3562

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 4

Sagsbehandlingstid ved sager med opsættende virkning

Det skal til bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser til § 2, nr. 3, bemærkes, at hvor en klage over en tvangsflytning giver flytningen opsættende virkning, vil Ankestyrelsens sagsbehandlingstid på 8 uger som udgangspunkt være for lang en periode. Der vil som hovedregel være tale om en helt overhængende sikkerhedsrisiko.

Konsekvensrettelse ift. hensyn til beboere og/eller personale som baggrund for flytning

Lovforslaget har jf. den nye § 129 a til hensigt at afhjælpe situationer, hvor en borger er til væsentlig fare mv. overfor 'beboere eller personale'. Der anvendes imidlertid ikke den samme benævnelse i hele lovforslaget. Andre steder står der fx 'beboere og personale'. Det foreslås, at der konsekvensrettes og der kan med fordel konsekvent stå 'beboere og/eller personale'.

I tillæg hertil skal bemærkes, at der ikke i nærværende lovforslag gives hjemmel til at opsigte boliger ifm. flytning til de kommende socialpsykiatriske afdelinger efter psykiatriloven. Det bør sikres, at den fornødne hjemmel til at opsigte den nuværende bolig sikres, enten i forbindelse med dette, andre eller efterfølgende lovforslag.

KL tager forbehold for de økonomiske konsekvenser af forslaget. KL tager endvidere forbehold for den politiske behandling.

Med venlig hilsen



Tina Wahl

Dato: 25. januar 2017

Sags ID: SAG-2017-00068
Dok. ID: 2302838

E-mail: TLE@kl.dk
Direkte: 3370 3562

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 4

22. januar 2017

Høringsvar vedr. Lovforslag om udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke

Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering (DSPR) takker for invitationen til høring over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

DSPR er stærkt optaget af udviklingen af nye tilgange og metoder, der kan øge trygheden for både personale og borgere i botilbud og på det psykosociale område i det hele taget.

DSPR forstår forekomsten af vold og trusler i botilbud for mennesker med svære psykosociale vanskeligheder som udtryk for et dysfunktionelt samspil mellem person og omgivelser (jf. fx *Vold på botilbud og forsorgshjem – Tværgående analyse af 10 cases om voldsepisoder*, DEFACTUM, Region Midtjylland, 2016).

Der foreligger ikke videnskabeligt belæg for, at mennesker med svære psykosociale vanskeligheder besidder en medfødt eller erhvervet kapacitet til vold og trusler. Det er derimod velkendt og dokumenteret, at personer med psykiatriske diagnoser og misbrug har øget risiko for at udøve vold (*Voldsforebyggelse på botilbud og forsorgshjem*, SFI, 2017, ss. 13, 38).

Lovforslaget definerer målgruppen som følger:

”Målgruppen for forslaget er borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der har en adfærd, der er til fare for eller er særligt truende eller chikanerende overfor øvrige beboere eller personale” (side 8, jf § 129a, side 1).

Lovforslaget er altså målrettet ”borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse”. DSPR er af den opfattelse, at Lovforslaget hviler på en stigmatiserende opfattelse af mennesker med psykosociale handicaps. Det er endvidere tvivlsomt, om det respekterer FN's Handicapkonvention, der forbyder diskrimination af personer med handicap.

Børne- og Socialministeriet anerkender, at ”[f]lytning af en borger uden samtykke er et væsentligt indgreb i selvbestemmelsesretten og den enkelte borgers retssikkerhed” (s. 7).

Derfor, fortsætter Lovforslaget, ”er [det] afgørende, at der opstilles klare kriterier, sådan at bestemmelsen udelukkende anvendes i særlige tilfælde, herunder når hjælp, socialpædagogisk bistand og øvrige indsatser ikke har været tilstrækkelige til at forebygge den farlige, truende eller

chikanerende adfærd, og hvor det ikke har været muligt at motivere den pågældende til frivilligt at flytte. (s. 7)”

Givet den alvorlige konsekvens, ”et væsentligt indgreb i borgerens selvbestemmelsesret”, er det afgjort relevant at spørge: *Hvornår* er det tilstrækkeligt klart, at den hidtidige indsats ikke har leveret tilstrækkelige resultater?

Hvordan vil de fagpersoner, der har kompetencen, tilstrækkeligt overbevisende *begrunde*, at de utilstrækkelige resultater af indsatsen skyldes borgeren (psykisk funktionsnedsættelse som følge af sindslidelse og tilknyttet adfærd) – og ikke *selve* indsatsens utilstrækkelighed og manglende kvalitet? Denne usikkerhed risikerer at efterlade borgeren i et retssikkerhedsmæssigt tomrum.

Forekomsten af vold og trusler i botilbud kan *ikke* forstås udtømmende via en mere eller mindre præcist defineret målgruppe og dennes komplekse problematikker. SFI publicerede for nylig rapporten *Voldsforebyggelse på botilbud og forsorgshjem* (SFI, 2017). Rapporten er et bidrag til udarbejdelsen af Nationale retningslinjer for forebyggelse af vold på botilbud og forsorgshjem og peger på betydningen af en række ”centrale opmærksomhedspunkter”, herunder:

- ”At relationsarbejdet med borgerne står centralt. Dette relationsarbejde bør baseres på tilpassede krav.
- At der er opmærksomhed på mulighederne for at deeskalere, når der er optræk til konflikter.
- At der, hvor det skønnes nødvendigt, arbejdes systematisk med risikovurderinger. Dette arbejde kan kombineres med redskaber, der inddrager borgerne og øger disses muligheder for at mestre egen adfærd.” (s. 19)

Der foreligger såvel international som dansk forskning på området og endvidere en række gode danske praksiseksempler fra botilbud, der markant har reduceret antallet af både magtanvendelser og vold- og trusselsepisoder, sandsynligvis bl.a. via anvendelse af metoden Åben Dialog. Begge typer af viden underbygger helt andre tilgange til den alvorlige opgave, som forebyggelse af vold og trusler selvsagt er.

DSPR finder på denne baggrund, at legitimiteten af Lovforslaget og dets voldsomme indgreb i borgernes selvbestemmelsesret i sin helhed er yderst tvivlsom.

Det aktuelle Lovforslag om optagelse i særlige botilbud uden samtykke er baseret på anbefalingerne i en afrapportering af 1. september 2016 fra arbejdsgruppe bestående af KL, Danske Regioner, Social- og Indenrigsministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Justitsministeriet og Finansministeriet.

Det store flertal af såvel faglige selskaber som bruger- og pårørendeorganisationer har gjort indsigelser imod denne afrapporterings anbefalinger, og det er stærkt betænkeligt, at de tilsyneladende helt er ignoreret ved fremsættelsen af dette Lovforslag.

Mogens Seider
Formand

Tonie Rasmussen
Næstformand

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Brolæggerstræde 9
1211 København K

Telefon 72 48 60 00
Fax 72 48 60 01
Email: sl@sl.dk

Mail: chc@sim.dk i kopi til reml@sim.dk.

Girokonto 402-3951

Ref.: MFG
Dok.nr.: 3349699
Sag.nr.: 2017-SLCSFA-02202

24. januar 2017

Høringsvar vedr. forslag til lov om udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke.

Børne- og Socialministeriet har i brev af den 22. december 2016 bedt Socialpædagogerne om eventuelle kommentarer til lovforslag om udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke.

Lovændringen kommer som et led i handlingsplanen til forebyggelse af vold på botilbud og omhandler en lempelse af reglerne for flytning af borgere med psykiske lidelser uden samtykke. Hermed bliver det muligt at flytte en borger med sindslidelse uden samtykke til et bestemt botilbud, hvis vedkommende er til fare for andre eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale. Formålet er, at forebygge vold og trusler, og højne sikkerheden for medarbejdere og beboere på botilbud. Forslaget omhandler borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der får indsatser efter serviceloven, og som har en adfærd, hvor vedkommende er til fare for eller er særligt truende eller chikanerende overfor øvrige beboere eller personale, og som modsætter sig, eller som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning.

Socialpædagogerne mener generelt, at udsatte borgeres behov ikke skal imødegås med tvang, eller at tvang skal være løsningen, når der opstår problemer med borgere med truende eller chikanerende en adfærd. Løsningen skal være rigtig visitation og at borgeren får den rette, faglige indsats og tilbud, der kan imødekomme behovene. Det betyder også at indsatsen bør udvikles, hvis borgerens behov ændrer sig. Derfor vi mener, at det ikke skal løses med udvidelse af de gældende regler.

Vi anerkender, at der kan være omstændigheder, der gør, at det i nogle enkelte, særlige tilfælde kan være nødvendigt at flytte en borger uden samtykke, som en absolut sidste løsning for medarbejdernes og andre beboeres sikkerhed og tryghed.

Såfremt ændringen bliver vedtaget, støtter Socialpædagogerne op om, at det meget tydeligt fremgår af bemærkningerne, at det skal være forsøgt at forebygge borgerens adfærd med socialpædagogiske metoder forud for indstillingen om flytning uden samtykke. For at sikre at dette opfyldes, vil vi anbefale at VISO skal inddrages i disse sager forud for en indstilling, og som kan give rådgivning om hvordan indsatsen kan tilrettelægges for at imødekomme borgerens behov.

Det står som en betingelse for flytning uden samtykke, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde borgeren hjælp og støtte i et bestemt botilbud, der er egnet til at imødekomme borgerens behov.

Socialpædagogerne vil i den forbindelse pege på, at det er afgørende vigtigt at personalet i både det tidligere og det kommende tilbud inddrages, så vigtig viden overleveres og at det sikres, at det kommende tilbud reelt er gearret til at imødekomme borgerens behov. Og ikke mindst så det sikres, at der ikke foretages endnu en flytning uden samtykke af samme borger.

Herudover vil vi anbefale at 'chikanerende adfærd' bestemmes nærmere, da det er uklart hvad der ligger heri.

Sidst, i bemærkningerne er det gentagne gange nævnt, at bestemmelserne skal benyttes undtagelsesvist og i særlige tilfælde. Det er Socialpædagogerne enige i. I den forbindelse vil vi dog opfordre til, at anvendelsen af bestemmelsen evalueres efter fx tre år, både i forhold til hvor ofte bestemmelserne bruges, overfor hvem og konsekvenserne af anvendelsen.

Med venlig hilsen



Verne Pedersen
Forbunds næstformand

25. januar 2017

Til

Børne- og Socialministeriet

chc@sim.dk med kopi til reml@sim.dk.

Holmens Kanal 22

1060 København K

Høringssvar over Lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

På landets bosteder bor de allermest psykisk syge og udsatte borgere – mange lider af de tungeste psykiatriske diagnoser, og en del af dem har tillige et misbrug. Den seneste tids tragiske begivenheder på bosteder har tydeligt vist, at der er behov for at tænke helt nyt i indsatsen over for de psykisk syge på bosteder. Vi skal tage fat og sikre, at der er behandlingsmuligheder også til de mest udsatte, som både skal behandles for deres sygdom og deres misbrug. Og vi skal sikre, at de syge har et hjem, der kan være rammen om et værdigt liv og samtidig er et trygt arbejdsmiljø for medarbejderne. I perioden 2007-2015 er antallet af psykisk syge, som behandles i psykiatrien steget med 47 procent, og det skaber et stort pres både på behandlingen og på kommunernes indsats. En af de store udfordringer er, at der er skabt et uhensigtsmæssigt flow i psykiatrien, hvor især de allermest syge falder ”i gabet” mellem kommune og region. Denne udvikling er blevet forstærket af, at man de senere år har forkortet indlæggelsestiden i psykiatrien ud fra tanken om, at den syge skal behandles tættere på sin hverdag. Det har betydet flere genindlæggelser, flere tvangsindlæggelser og pres på psykiatrisk skadestue og ikke mindst skabt udfordringer på landets bosteder. Man har kort sagt sat gang i en proces i den ene ende af systemet - uden at tænke over hvad konsekvenserne er i den anden ende.

For Bedre Psykiatri er det afgørende, at vi kan finde et hjem til de allermest syge, hvor flerfaglig indsats og behandling, recovery, værdighed og tryghed er helt centrale elementer. Det er også afgørende for Bedre Psykiatri, at vi ikke løber efter de nemme løsninger for mere end 400 mio. kr. som aftalen indeholder, og hvor vi falder tilbage til at behandle psykisk syge med tvang eller hvor psykisk syge tvangsanbringes til ubestemt opbevaring alene på grund af manglende ressourcer og kompetencer til at håndtere psykisk sygdom eller alene med formodning om risiko for medarbejdere og medboere - tiden er til fremtidssikrede løsninger, der bygger på kvalitet og faglighed.

Den naturlige konsekvens af forligsparterne i aftalen giver udtryk for, at de ønsker at arbejde mod mindre og mere specialiserede socialpsykiatriske botilbud, ville være at give kommunerne økonomisk råderum til at udvikle landets socialpsykiatriske bosteder i den ønskede retning. Bedre Psykiatri vil i den anledning slå til lyd for oprettelse af et højt-specialiserede bosted i hver landsdel, der både klinisk såvel som socialpædagogisk kan være bosted og hjem for den gruppe af særligt tunge patienter, der ud over deres alvorlige psykiske sygdom også har et misbrug af alkohol/stoffer. Og ikke mindst slå til lyd for et generelt kvalitetsløft de kommunale bosteder der betyder, at der tages udgangspunkt i den enkelte borgers behov, tilstand og ønsker. Et kvalitetsløft, der opkvalificerer fagligheden på bosteder, sikre flere hænder, og et kvalitetsløft, der også forbedrer de fysiske rammer.

Bedre Psykiatri har læst høringsforslaget og har følgende konkrete bemærkninger. Nedenfor nævnte bemærkninger bør i øvrigt iagttages ift. Bedre Psykiatris høringsvar over udkast til lovforslag om

specialiserede socialpsykiatriske afdelinger.

Indledende bemærkninger

Med lovforslaget skabes en mulighed for, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om, at en borger skal flyttes til et bestemt botilbud, hvis vedkommende er til væsentligt fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale.

Som anført er flytning af en borger uden samtykke af væsentlig indgribende og uoprettelig karakter og dermed et væsentligt indgreb i selvbestemmelsesretten og den enkelte borgers retssikkerhed. Udgangspunktet for bekendtgørelsen forventes at være, at borgere der optages i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a ikke har ret til frit valg. Det vurderes, at en væsentlig del af målgruppen vil modsætte sig flytningen, hvorfor Bedre Psykiatri finder det særligt afgørende at pointere, at vi har at gøre med en meget sårbar gruppe, hvis privatsfære trues grundlæggende ved en sådan tvangsflytning.

Med lovforslaget forudser Bedre Psykiatri, at kommunerne får betydelige magtbeføjelser til at rokere på borgere i botilbud alene møntet på personer med psykisk sygdom, at der som et resultat heraf på den ene side kan være tale om at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for medarbejdere og beboere på visse botilbud, og på den anden side en risiko for at forskelsbehandle og hermed parkere / opbevare de allermest sårbare og udsatte grupper af mennesker i Danmark i særlige botilbud som de er tvangsflyttet til uden tydelig afklaring om bedring eller lindring af deres tilstand, adfærd og situation. Tilmed synes der ikke at være taget hensyn til tvangsflytning til de særlige botilbuds geografiske placering i lovforslaget set i lyset af borgerens netværk og pårørende.

Det skal understreges, at enhver lovgivning om flytning uden samtykke til en bolig, som man ikke frivilligt må flytte ud af igen, skal leve op til kravene i EMRK artikel 5, idet der i en flytning og etablering af en fast bolig i et botilbud, man ikke selv har valgt, ligger en frihedsberøvelse, også selvom man ikke tvangstilbageholdes i boligen.

Målgruppen

Det foreslås, at det bliver muligt for kommunalbestyrelsen at indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om optagelse af borgere med sindslidelser og heraf følgende betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der er til væsentligt fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale i særlige botilbud uden samtykke.

Bedre Psykiatri finder det nødvendigt at påpege, at for denne målgruppeafgrænsning er der tale om tydelig forskelsbehandling fra de i øvrigt nævnte målgrupper, som ikke omfattes af lovforslaget. At personer med psykisk sygdom / sindslidelse udelukkende omfattes af tvangsflytning er for Bedre Psykiatri bekymrende. Idet de foreslåede regler rammer personer med et bestemt handicap, er det relevant at overveje, om reglerne er forenelige med FN's Handicapkonvention, herunder navnlig forbuddet mod forskelsbehandling af personer med handicap i konventionens artikel 5.

For Bedre Psykiatri skal der tages fat og sikres, at der er behandlingsmuligheder også til de mest udsatte, som både skal behandles for deres sygdom og deres misbrug. Bedre Psykiatri havde hellere set, at man havde fokuseret på misbrug som et afgørende kriterie. Truende og udadreagerende adfærd hænger næsten altid sammen med kombinationen af misbrug og psykisk sygdom. Hvis man vil problemerne med voldsomme patienter til livs, burde man derfor have gjort misbrug til et afgørende visitationskriterie,

ligesom man burde have gjort misbrug til et centralt fokuspunkt i behandlingen. Dette understøttes også af flere undersøgelser.

- Et forskningsstudie har eksempelvis påvist, at rusmidlerne kan have alvorligt skadelige virkninger for de enkelte patienter og have foruroligende konsekvenser for afdelingerne som helhed. Det kan føre til konflikter mellem såvel personale og patienter som mellem patienterne, og det kan skade den fysiske sikkerhed for patienter og personale (Williams m.fl. 2000). Der peges bl.a. i artiklen på følgende konsekvenser af psykiatriske patienters misbrug (i forhold til de patienter, der alene har en psykiatrisk diagnose): Det kan medføre, at den medicinske behandling ikke gavner. Der er markant øget risiko for, at behandlingen ikke overholdes. Der er markant øget risiko for tilbagefald. Der er øget risiko for aggressiv og asocial adfærd. Det kan fordoble antal indlæggelsesdage. (Williams m.fl. 2000; Psykiatriudvalget 2013).
- Det er veldokumenteret, at borgeres eventuelle alkohol- eller stofafhængighed spiller ind i forhold til forekomsten af vold på botilbud og forsorgshjem, da en sådan afhængighed øger forekomsten af vold blandt borgere med fx psykiske lidelser (Gillespie, 2010). Således viser en undersøgelse, at risikoen for voldskriminalitet og aggression bliver fire til ti gange så stor hos patienter med en psykiatrisk diagnose (fx skizofreni eller psykotiske lidelser), når de samtidig har et misbrug (Hvidhjelm, 2015). Risikoen for vold øges yderligere for borgere med psykiatriske diagnoser, når de har et samtidigt misbrug af flere forskellige stimulanser (Fosse, Olsen & Bjørkly, 2013; Witt, van Dorn & Fazel, 2013). Endelig kan nævnes et nyere norsk studie, der viser, at et misbrug af alkohol og cannabis i kombination med forekomsten af vrangforestillinger kan give borgere med alvorlige psykiske lidelser en markant højere risiko for at udøve vold (Bachmann, Fosse & Bjørkly, 2015). En effektiv behandling af misbrug er også med til at nedsætte antallet af magtanvendelser, som ofte korrelerer med voldsepisoder, hvorved antallet af begge kan nedbringes samtidig (Bak m.fl., 2012). (Kilde. SFIs rapport om Voldsforebyggelse og på botilbud og forsorgshjem, 2017).
- I en dansk tværgående analyse af ti cases om voldsepisoder på botilbud og forsorgshjem var misbrug af rusmidler impliceret i fire af episoderne (Overgaard & Ørsted, 2016). Faktisk ser kombinationen af psykiske lidelser og misbrug ud til at kunne forklare en stor del – og må-ske hele – den øgede forekomst af vold, der ses blandt personer med alvorlige psykiske lidelser (Roaldset, 2010). (Kilde. SFIs rapport om Voldsforebyggelse og på botilbud og forsorgshjem, 2017).

Specifikke betingelser

Der opstilles i lovforslaget specifikke betingelser, der afgrænser og indskrænker muligheden for flytningen således, at der alene gives hjemmel til at indstille til flytning i helt særlige tilfælde.

Bedre Psykiatri er som udgangspunkt ikke positiv over for disse betingelser.

For det første er det anført, at der er tale om særlige tilfælde, hvor en person udviser en adfærd, der er væsentligt til fare for eller er særligt truende eller chikanerende over for øvrige beboere eller personale. Bedre Psykiatri forudsiger, at der kan risikere at forekomme misbrug af denne betingelse i form af sanktioner og/eller trusler om tvangsflytning mod borgere med sindslidelse med den begrundelse, at en person udviser en adfærd, der er væsentligt til fare for eller er særligt truende eller chikanerende over for øvrige beboere eller personale. Det er nødvendigt at have for øje, at der er tale om skønsbetragtninger, hvorfor der skal manes til betydelig besindighed og forsigtighed i bedømmelse af en borgers adfærd. Med denne magtbeføjelse er en demarkationslinje mellem ansatte og borgere på botilbud mv. trukket betydelig kraftigt op med hvilket kan risikere at ødelægge en god relation, dialog og hensigtsmæssig behandlingssituation.

Det fremgår af lovforslaget, det derudover er en betingelse for, at en flytning kan anses som lovligt iværksat, at det er uforsvarligt at undlade flytning, idet borgeren kan udgøre en risiko for andre beboere eller personales sikkerhed, hvis ikke en flytning iværksættes. Herunder noteres det, at risikoen for, at vedkommende udsætter andre for fare skal være reel, aktuel og ikke kun hypotetisk. Det vil sige, der skal være en vis sandsynlighed for, at borgeren udsætter andre for væsentlig fare eller særligt truende eller chikanerende adfærd.

Bedre Psykiatri konstaterer og finder det undrende, hvordan risikoen både kan være reel, aktuel og hypotetisk på samme tid. Som det også anføres i lovforslaget, er det netop ikke tilstrækkeligt at have en formodning om, at den pågældende vil foretage sig noget, der kan udsætte borgerens selv eller andre for at lide væsentlig personskade. Det er i samme omfang heller ikke tilstrækkeligt til at bringe bestemmelsen i anvendelse, at en borger skubber eller tjatter til en anden og enkeltstående verbale trusler er heller ikke i sig selv nok til at udgøre en risiko.

Endelig foreslås, at det skal kunne godtgøres, at det nye botilbud er egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov.

Bedre Psykiatri finder det ikke tilfredsstillende, at tilbuddet alene skal kunne imødekomme den pågældendes støttebehov. Der bør i øvrigt være tale om at der for borgeren sker en reel bedring eller lindring af den pågældendes tilstand og adfærd. Det nærliggende spørgsmål er om borgeren tilbydes et egnet botilbud, der er egnet til at imødekomme borgerens behov eller hvorvidt borgerens nuværende botilbud ikke er tilstrækkeligt organisatorisk og fagligt kompetent indrettet til at imødekomme borgerens specifikke behov og problemstillinger.

Der gøres i den henseende opmærksom på rapporten '*Vold på botilbud og forsorgshjem*' (Defactum for Social og Indenrigsministeriet, 2016) hvoraf bl.a. følgende konklusioner fremgår:

- De kommunikative vanskeligheder vurderes at have betydning for den udadreagerende adfærd, idet kommunikationsvanskelighederne udløser frustration hos borgerne, når disse ikke kan komme igennem med deres budskaber. Disse frustrationer kan risikere at komme til udtryk gennem vrede og voldelig adfærd.
- Undersøgelsen har tillige fremhævet det forhold i relation til den socialfaglige tilgang, at flere af fagpersonerne har vanskeligt ved at konkretisere den faglige referenceramme til pædagogiske strategier i relation til den enkelte borger.
- Borgerens inddragelse i opfølgning på voldsepisoderne viser sig at være sjælden i de auditerede cases. Endvidere understreges vigtigheden af en generel systematisk inddragelse af borgeren. Det vurderes væsentligt i en forebyggelsessammenhæng, at borgeren inddrages i sin egen mestringsplan med henblik på at identificere, hvad der påvirker borgerens stressbelastningsniveau i negativ retning og hvilke tegn, der er på, at borgeren er i risiko for at gå i affekt. Herudover er det vigtigt at følge op i forhold til de borgere, der har overværet voldsepisoden, idet de kan være påvirkede af episoden.
- I relation til magtanvendelser konkluderes det, at det er væsentligt at følge op på disse sammen med borgeren, både i en forebyggelsesmæssig sammenhæng, men også fordi det vurderes, at der er mulighed for retraumatisering i forbindelse med magtanvendelser.
- Det kan konkluderes, at de fysiske rammer har spillet en væsentlig rolle for voldsepisodernes udvikling. Flere af tilbuddenes rammer er bygninger, som viser sig uhensigtsmæssige til at rumme komplekse målgrupper. Det beskrives som et dilemma, at langt de fleste borgere på danske

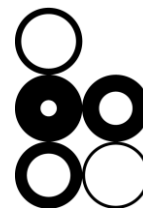


botilbud og forsorgshjem ikke er udadreagerende, og at der skal være en balance imellem sikkerhedsarbejdet og den socialfaglige tilgang.

- En vigtig lære heraf er, at det er centralt at kunne identificere, hvornår der er tale om risiko for vold og udadreagerende adfærd. Der lægges vægt på i relation til arbejdsmiljøet og udviklingen af fagligheden, at ledelsen har en vigtig rolle at spille i forhold til at skabe en kultur, hvor der tales systematisk og åbent om arbejdsmiljø, sikkerhed og faglighed. (Defactum, 2016)

Med venlig hilsen

Bedre Psykiatri



24-01-2017

Ida Agnete Dalsjö

Tel. 25344040

E-mail: iad@regioner.dk

Lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd).

Børne- og Socialministeriets udkast til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område har været sendt i høring hos regionerne, og Danske Regioner har udarbejdet et samlet svar på baggrund af deres bemærkninger.

Bemærkninger i dette høringssvar tager udgangspunkt i følgende overordnede betragtninger:

- Danske Regioner finder, at lovforslaget er et godt initiativ, der kan komme såvel beboere som medarbejdere til gavn på de sociale botilbud, hvor beboere med særligt truende eller chikanerende og nogle gange voldelig adfærd, har ophold.
- Det er meget hensigtsmæssigt, at det fremadrettet bliver muligt - for en meget begrænset målgruppe - at tvangsflytte en borger til et andet tilbud, hvis borger er farlig over for andre end sig selv. Dette har været en mangel i § 129 i serviceloven.
- Forslaget balancerer efter Danske Regioners vurdering fint mellem hensynet til den konkrete borgers retssikkerhed og de øvrige beboeres og medarbejders tryghed og ret til et sikkert arbejdsmiljø eller et sikkert hjemmeliv. (Her henvises konkret til de 5 sidste afsnit på side 14 og de første 2 afsnit side 15.)
- Overordnet set efterlyser Danske Regioner dog muligheden for at flytte beboere til de nye specialpsykiatriske afdelinger som etableres efter psykiatriloven, såfremt borgeren opfylder visitation hertil. Sundhedsministeriet har sendt en ændring i psykiatriloven i høring. Som det fremgår af dette lovforslag, kan optagelse i særlige botilbud

uden samtykke alene ske til botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108.

Side 2

Det var Danske Regioners opfattelse, at hovedpointen med lovforslaget var, at det ville blive muligt at flytte en borger til de nye specialpsykiatriske afdelinger. Det fremgår ligeledes af *Delaftalen om udmøntning af satspuljen for 2017-2020: Handlingsplan til forebyggelse af vold på botilbud*, at der skal ske en justering af reglerne for flytning af borgere med psykiske lidelser uden samtykke, så det bliver muligt at flytte en borger fra et botilbud uden dennes samtykke, såfremt vedkommende er til fare for andre eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd.

Det er derfor centralt for Danske Regioner, at denne hjemmel indarbejdes i lovforslaget.

- Danske Regioner påpeger, at målgruppen er meget afgrænset, da blandt andet udviklingshæmmede og demente ikke er omfattet. Dette bevirker, at der stadig er en målgruppe ude på boformer m.v., der kan være farlige for personalet og medboere, men ikke for dem selv, hvorfor der ikke vil kunne iværksættes en tvangsflytning for disse, med mindre de kan give (informeret) samtykke, hvad de ofte ikke kan. Denne problemstilling bør borgerne være opmærksom på.
- Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at Statsforvaltningen skal træffe afgørelse senest 2 uger efter modtagelsen af kommunalbestyrelsens indstilling. Det bemærkes i den forbindelse, at en klage over Statsforvaltningens afgørelse til Ankestyrelsen har opsættende virkning. Der er desuden ingen frist for Ankestyrelsens behandling af sagen. Det vil være hensigtsmæssigt, hvis der fastsættes en frist for Ankestyrelsens behandling af sagen.
- Danske Regioner er opmærksom på, at en flytning uden samtykke har en omfattende og indgribende karakter, men finder, at kravet om opsættende virkning kan forspilde formålet med reglerne, da bestemmelsen netop beskriver, at det pga. borgerens farlighed samt truende og chikanerende adfærd er "uforsvarligt for øvrige beboere og personalets sikkerhed ikke at sørge for flytning" jf. § 129 a, stk. 1, nr. 2.
- Danske Regioner finder ikke, at bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 72, stk. 5, 2. pkt., hvorefter der kan ske ophævelse af den opsættende virkning, kan "gribe" disse situationer, da det er et krav, at alle klageberettigede samtykker heri.

- Derfor anbefaler Danske Regioner, at der indføres hjemmel til, at en klage kan miste dens opsættende virkning, såfremt der er særlige grunde hertil, og at Statsforvaltningen træffer afgørelse herom samtidig med afgørelsen om optagelse i botilbud uden samtykke. Alternativt kan det foreslås, at der indføres en bestemmelse om hastebehandling af klager, der indbringes for Ankestyrelsen.
- Endvidere bør det overvejes om der i regi af Statsforvaltningen, årligt skal udarbejdes overblik over antallet af ansøgninger om flytninger, for dermed at kunne følge udviklingen på området.

Vdr. tidligere botilbud efter servicelovens 107/108

- Det fremgår især af forarbejderne, at det mulige boligvalg ved tvangsflytning efter 129 a kun omfatter flytning til 107 eller 108 tilbud efter serviceloven, da der til disse boliger ikke er tilknyttet lejekontrakt (fordi der ikke altid bliver udpeget en værge, der kan underskrive, hvis borger modsætter sig flytningen, men egentligt godt kan samtykke). Der står dog ikke noget sted, at en tvangsflytning betyder, at en kommune kan opsig tidligere botilbud. Det ligger nok implicit i, at når der efter en tvangsbeslutning truffet af statsforvaltningen gives nyt § 108 tilbud, så kan kommunen ophæve tidligere bevilling om 108 tilbud et andet sted, da der nu ikke længere er behov for dette tidligere § 108 tilbud. Det samme må gøre sig gældende i forhold til § 107. Herefter må borger vel have mistet råderetten over tidligere bolig i tidligere tilbud. Opmærksomheden henledes dog på, at reglerne om boligkontrakter iht. serviceloven § 111 stk. 2 med tilknyttet bekendtgørelse, har indsat en opsigelsesfrist over for borger. Der ses ikke med dette forslag ændring af indholdet i serviceloven § 111 stk. 2. Danske Regioner påpeger, om der bør ændres i denne samtidigt med dette lovforslag?

Tidligere botilbud efter almenboligloven /evt. andre konstruktioner med "lejekontrakt"

- Hvad kan en kommune/andre gøre i forhold til opsigelse af et botilbud, hvor selve boligen er lejet af borger med lejekontrakt – eksempelvis en almen bolig i et botilbud for beboere med psykiatiske lidelser?

- Hvis kommunen opsiger borgers lejekontrakt i det hidtidige tilbud – bevarer borgeren vel råderetten over boligen, indtil engang at lejelovgivningen evt. kan anvendes til opsigelse. (Evt. fordi vedkommende ikke kan betale, da retten til boligtilskud bortfalder, når borger ikke bebor lejemålet). Da der samtidig står anført i forarbejderne, at der for borgere der selv kan samtykke i en flytning, men modsætter sig (hvorfor det er en tvangsflytning) ikke anses nødvendigt at en værge bliver udpeget – så er der ingen der kan opsige lejekontrakten, hvis borger ikke vil. Herved kan en bolig stå tom længe i et botilbud, hvortil der er tilknyttet en takst (for personaleled m.v. – uanset om vedkommende ikke bor der indgår ”pladsen” i beregningsgrundlaget for normeringen), som en handlekommune vel må være forpligtiget til at afholde udgiften til, da driftsherren ikke kan ”sælge” pladsen til en anden borger, så længe hidtidige borger har råderetten over boligen.

Værgemål:

- Danske Regioner finder det uklart, hvornår der er brug for, at en værge bliver beskikket. I lovforslaget står, at det antages, at det sjældent vil være tilfældet, hvorfor tvangssagen ikke skal afvente, at der beskikkes en værge. Men samtidig fremgår det i de generelle kommentarer, at skal der bruges en værge, så medvirker værgen til flytningen.
- Hvis borger kan samtykke i flytningen, står det anført, at så findes beskikkelse af en værge ikke nødvendig. Modsat må man antage, at kan borger ikke samtykke, så skal der udpeges en værge forud for tvangsbeslutningen om flytning. Det tager lang tid at få bevilget en værge, der så også skal der tages stilling til frit valg forud for tvangsflyttebeslutningen, med mindre den kommende bekendtgørelse fastslår at frit valg ikke gælder i forhold til flytninger efter § 129 a. Selvom frit valg ikke bliver gældende for disse flytninger, vil det tidsmæssigt blive en udfordring med flyttesager grundet farlighed iht. § 129 a, da sagsbehandlingstiden for værgemål ikke er lovfastsat, og derfor helt afhængig af statsforvaltningens ressourcer på området. Danske regioner efterspørger derfor, hvornår det bliver afdækket, hvorvidt der er behov for et værgemål?
- Er det statsforvaltningen, når de vurderer flyttesagen, som de kun har maksimalt 14 dage til. Og finder Statsforfatningen, der skal være en

værge, skal de så hjemsende sagen igen til kommunen, der så må afvente værgebeskikkelsen, før sagen igen kan sendes til statsforfatningens kontor for tvangsflytninger?

Side 5

Specifikke bemærkninger til afsnit i publikationen

Vedr. § 1

(Nr. 1 i lovforslaget)

Retten til frit valg.

Dette spørgsmål fastsættes i en bekendtgørelse. Det fremgår endvidere af kommentarerne, at det antages at borgere ikke skal have frit valg, hvis de skal flyttes efter § 129 a.

Det er et rimeligt stort indgreb i selvbestemmelsesretten at få frataget frit valg muligheden, hvorfor hjemlen til at undtage retten bør fremgå direkte af loven (ser serviceloven).

(Nr. 3 i lovforslaget)

Særligt vedrørende trusler:

Trusler der aldrig medfører voldelige handlinger, kan ikke begrunde en tvangsflytning efter § 129 a, da det vel ikke kan konkluderes, at alvoren af truslen er nærliggende, når borger aldrig har udøvet vold, men kun truet hermed. Men truslerne kan stadig være til væsentlig gene for de øvrige beboere og personale. Hvornår er det bevist, at en borger der udviser meget truende adfærd, er til så stor gene for personale og øvrige medboere, at en tvangsflytning efter 129 a kan finde sted. Det er svært af få svar på i kommentarerne.

Særligt vedrørende sindslidelse:

Der er forsøgt at beskrive nogle adfærdsmønstre der karakteriserer målgruppen for 129 a. Men begrebet sindslidelse kan ikke nødvendigvis hæftes op på en diagnose, står også anført. Hvordan skal en læge/psykiater så vurdere, hvorvidt vedkommende er sindslidende (dokumentation for at vedkommende tilhører målgruppen). Eller er definitionen bredere end de egentlige sindslidende, hvorfor målgruppen evt. også vil omfatte de personlighedsforstyrrede m.v., der ikke har en psykiatrisk diagnose, men udviser voldelig adfærd?

Særligt vedrørende vurderingen af farligheden/ koblet med ny lov om ændring af psykiatriloven, hvor der indføres en ny institutionstype:

Det står anført i kommentarerne, at risikoen for at vedkommende udsætter andre for fare skal være reel, aktuel m.v. Aktualiteten betyder, at vurderinger i forhold til målgruppen for tvangsflytning jf. 129 a først kan foretages, kort

tid før tvangsbeslutningen skal udmøntes. Det vil derfor sige, at når en borger ”visiteres” til en socialpsykiatrisk specialafdeling efter psykiatriloven ny § 1 a, grundet farlighed, så kan man ikke ved indskrivningen på denne afdeling samtidig træffe en tvangsbeslutning om, hvor borger skal bo efter endt ophold på dette socialpsykiatriske specialtilbud.

Indtil udskrivningstidspunktet fra de nye socialpsykiatriske specialtilbud, har borger derfor ret til at bevare sin hidtidige bolig i sit tidligere botilbud (hvor han evt. har udøvet vold). Det er først muligt, at vurdere om borgeren er omfattet af § 129 a, når borger står til udskrivning fra det special- socialpsykiatriske tilbud.

Danske Regioner gør derfor særskilt opmærksom på, at fremsættelse af lovforslaget vedrørende ændring af serviceloven – ny § 129 a, ikke giver personale/eller de øvrige beboere, sikkerhed for at beboeren ikke vender tilbage efter endt ophold, hvis borgeren har udøvet vold og lign. og derfor bliver indlagt på psykiatrisk sygehus i varetægtssurrogat eller eksempelvis får ophold på en special- socialpsykiatrisk afdeling efter psykiatriloven § 1 a.

§ 129 a,

stk. 1 nr. 1: Den pågældende er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale.

Kommentar:

Det er væsentlig af hensyn til borgerens retssikkerhed at få suppleret relevante vejledninger i forhold til definition af ”udviser særligt truende eller chikanerende adfærd”.

I ”bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser” (side 14 – 15) er en udmærket udlægning af, hvordan særligt truende og chikanerende adfærd kan forstås. Det skal sikres, at dette bringes ind i eksisterende vejledninger.

Stk. 3:

Stk. 3. Indstillingen efter § 129 a skal indeholde en redegørelse for...:

Bør det ikke være stk. 2 i den nye § 129 a, frem for stk. 3?

Med venlig hilsen

Ida Agnete Dalsjö
Konsulent
Center for Sundhed og Sociale indsatser

Til: Christina Skytte Christensen (chc@sm.dk)
Cc: =?utf-8?Q?'reml@ (sim.dk'?= reml@sim.dk), Helle Haxgart (helhax@statsforvaltningen.dk), Torben Sørensen (torseo@statsforvaltningen.dk), stbski@statsforvaltningen.dk (stbski@statsforvaltningen.dk), Rie Thoustrup Sørensen (RITHSO@statsforvaltningen.dk)
Fra: Direktion (direktion@statsforvaltningen.dk)
Titel: VS: Høring over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område
Sendt: 23-01-2017 08:47:38
Bilag: Høringsbrev (LF om flytteregler).docx; Høringsliste (LF om flytteregler).docx; Udkast til lovforslag om udvidelse af reglerne om optagelse i særlige bo....docx; smime.p7s;

Til Børne- og Socialministeriet

Under henvisning til mail af 22. december 2016 (Sagsnr.: 2016-8170), har Statsforvaltningen i anledning af det i høring udsendte forslag til ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentligt fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd) følgende bemærkninger:

Det fremgår af forslaget, at flytning efter forslagets § 129a alene skal kunne ske til botilbud omfattet af servicelovens §§ 107 og 108. En flytning til sådanne tilbud vil ikke kræve en værges medvirken i form af underskrift på lejekontrakt m.v.

Generelt opstår behovet for en væрге i forbindelse med flytning, fordi der skal træffes juridiske beslutninger om typisk underskrift på lejekontrakt i den nye bolig og stillingtagen til evt. salg af den tidligere bolig samt indbo. Da flytning efter § 129a ikke skaber behov for underskrift på lejekontrakten i det nye botilbud, og der formentlig i disse tilfælde oftest vil blive tale om flytning fra et botilbud til et andet, vil der i forbindelse med flytningen formentlig sjældent være juridiske beslutninger, som kræver en værges medvirken, hvorfor der ikke er behov for et værgemål. Statsforvaltningen har endvidere tidligere tilkendegivet, at såfremt den pågældende modsætter sig flytning uden at mangle evnen til at give et informeret samtykke, vil der typisk ikke være grundlag for væргеbeskikkelse.

På den baggrund foreslår Statsforvaltningen, at kommunalbestyrelsen, når den indstiller til flytning efter § 129a, ikke automatisk skal anmode Statsforvaltningen om at beskikke en væрге efter værgemålsloven, hvis den pågældende ikke allerede har en væрге, idet der i langt de fleste tilfælde enten ikke vil være behov for værgemål, da der ikke er opgaver værgen skal varetage i forbindelse med flytningen, eller der vil ikke være grundlag for værgemål, fordi den pågældende ikke er omfattet af personkredsen i værgemålslovens § 5.

Det tilføjes, at såfremt der i det konkrete tilfælde vurderes at være et behov for værgemål, vil kommunen under alle omstændigheder kunne fremsætte begæring herom i medfør af værgemålslovens § 16, stk. 1, nr. 4.

Derudover bemærkes, at udkastets almindelige bemærkninger, pkt. 2.3, på side 8 nu indeholder en god beskrivelse af forholdet mellem magtanvendelsessagerne og værgemålssagerne, som det er betydningsfuldt at have med, såfremt der ikke er ønske om at gå skridtet fuldt ved helt at udtage den automatiske fremsættelse af begæring om værgemål i disse sager, jf. ovenfor.

Spørgsmål til bemærkningerne kan rettes til kontorchef Rie Thoustrup Sørensen på telefon 72 56 88 78 eller 91 33 46 67.

Med venlig hilsen

Rikke Hinrichsen
direktionsassistent



Statsforvaltningen

Storetorv 10

6200 Aabenraa

Telefon: 72 56 70 00

Direkte telefon: 72 56 79 77

Mail: direktion@statsforvaltningen.dk

Web: www.statsforvaltningen.dk

Fra: Lovekspeditionen [mailto:publikationer@sim.dk]

Sendt: 22. december 2016 10:10

Til: Udsendelse fra SOCIAL- OG INDENRIGSMINISTERIET

Cc: Christina Skytte Christensen; Elsebeth Jensen

Emne: Høring over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område



Børne- og Socialministeriet

Holmens Kanal 22

1060 København K

Tlf. 3392 9300, Fax. 3393 2518,

E-mail sm@sm.dk

J.nr. 2016 - 8170

Dato 22.12.2016

Til de på høringslisten nævnte parter

-

-

Høring over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

Med venlig hilsen

Elsebeth Jensen

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Att: chc@sim.dk Kopi til: reml@sim.dk

20. januar 2017

Høringsvar vedr forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

Generelle bemærkninger til lovforslag

Selveje Danmark finder, med udgangspunkt i det almindelige hensyn til retssikkerhed og selvbestemmelsesret, at bekymrende at der indføres regler, der medfører, at en borger kan flyttes uden samtykke. På den anden side anerkender Selveje Danmark også vigtigheden af at sikre medarbejdernes og de øvrige beboeres sikkerhed.

Selveje Danmark ser det derfor som helt nødvendigt for at sikre borgerens retssikkerhed, at der etableres en sagsbehandlingsprocedure, klageadgang og adgang til domstolsprøvelse, sådan som der også lægges op til i bemærkningerne til lovforslaget.

Specifikke bemærkninger til lovforslag

§129 a Vedrørende afgrænsning af personkredsen for bestemmelsen

Det er vigtigt, at der ikke opstår tvivl om personkredsen. Af lovforslaget fremgår det, at forslaget omfatter: ”person(er) med en betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse”, men bemærkningerne til forslaget udvider personkredsen betragteligt med følgende beskrivelse: ”Ved sindslidelse forstås forstyrrelser og forandring i tankegang, følelser og adfærdsmønstre, der kan medføre en nedsættelse af den psykiske funktionsevne og, at den pågældende har vanskeligt ved at handle fornuftsmæssigt eller overskue konsekvenserne af sine handlinger både i forhold til andre og for sig selv. Sindslidelse kan forstås som en psykiatrisk diagnose, **men er ikke begrænset hertil.**” (s.13 min fremhævelse)

Selveje Danmark er enig i, at målgruppen ikke skal afgrænses alene til personer med en psykiatrisk diagnose. Beboere på botilbud har ikke alle en diagnose i bagagen, når de flytter ind. Vi kender eksempler på personer med f.eks. en organisk hjerneskade eller andre frontallap-skader, der kunne blive omfattet af bestemmelsen.

Selvom der er en bred definition af sindslidelse i bemærkningerne, vil Selveje Danmark foreslå, at det også i selve lovteksten præciseres, at personkredsen også omfatter personer, der udelukkende har en psykisk funktionedsættelse men ikke en sindslidelse.

Selveje Danmark foreslår derfor, at lovteksten i § 129A formuleres således: ”(...) *at en person med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse*, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, i særlige tilfælde skal optages i et bestemt botilbud efter denne lovs §§ 107 og 108 (...)”.

Selveje Danmark finder det i øvrigt positivt, at initiativet til en proces, der kan føre til anvendelsen af § 129A, udspringer af en socialfaglig vurdering. Det er et vigtigt signal til de medarbejdere, der i det daglige arbejde er i den direkte kontakt med de personer, som lovforslaget omfatter jf.

Bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser s. 13.

Afsluttende bemærkninger

Selveje Danmark har ikke yderligere bemærkninger.

Med venlig hilsen

Kåre Skarsholm

Politisk konsulent, Selveje Danmark

Mail: ksk@selveje.dk

Mobil: 41 87 08 04



Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J. nr. 9099.2016.89

Den 12. januar 2017

Ved en mail af 22. december 2016 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at udkastet ikke giver anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Der henvises til J.nr. 2016-8170.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen





Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanel 22
1060 København K

Dato. 4. januar 2017

Sendt pr mail til chc@sim.dl med kopi til reml@sim.dk.

Børne- og Socialministeriet har ved mail af 22. december 2016 (sagsnr.2016-8170) anmodet Dommerforeningen om eventuelle bemærkninger til høring over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

I den anledning skal jeg meddele, at forslaget ikke giver Dommerforeningen anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Vestre Landsret
Præsidenten



Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

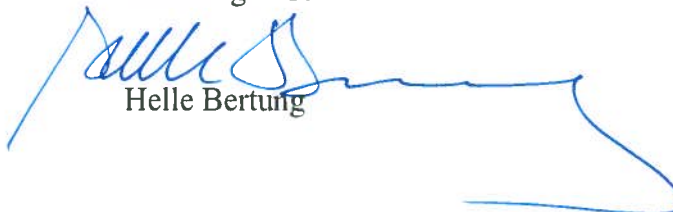
Sendt pr. mail til chc@sim.dk og reml@sim.dk

J.nr. 40A-VL-90-16
Den 02/01-2017

Børne- og Socialministeriet har ved brev af 22. december 2016 (sagsnr. 2016-8170) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen



Helle Bertung

Den **23 DEC. 2016**
J.nr. 40A-ØL-94-16
Init: cr

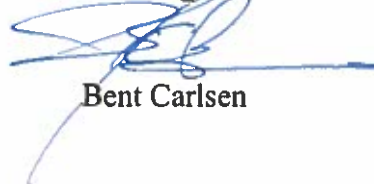
Børne- og Socialministeriet

Sendt pr. mail til chc@sim.dk og reml@sim.dk

Børne- og Socialministeriet har ved brev af 22. december 2016 (Sagsnr. 2016-8170) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen



Bent Carlsen



Ellen Busck Porsbo

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Danmark

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE 9132 5611
NINI@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

Att. Christina S. Christensen
chc@sim.dk med kopi til reml@sim.dk

DOK. NR. 16/03469-3

**HØRING OM UDKAST TIL LOVFORSLAG TIL LOV OM
ÆNDRING AF LOV OM SOCIAL SERVICE MV.
(UDVIDELSE AF REGLERNE OM OPTAGELSE I
SÆRLIGE BOTILBUD UDEN SAMTYKKE)**

25. JANUAR 2017

Børne- og Socialministeriet har ved e-mail af 22. december 2016 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag til lov om ændring af lov om social service mv. (udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd).

Instituttet har følgende bemærkninger til udkastet.

SAMMENFATNING/RESUMÉ

Der er risiko for, at gennemførelsen af nærværende bestemmelser i konkrete tilfælde vil kunne indebære krænkelse af den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 8 om retten til respekt for privatlivet, familielivet og hjemmet og EMRK artikel 1, 1. Tillægsprotokol, om ejendomsretten. Dette skyldes at reglerne, som de er foreslået, ikke i tilstrækkelig grad tager højde for, at tvangsflytningen er et indgreb i borgerens eksisterende bolig og familieliv.

Gennemførelsen af nærværende lovforslag indebærer endvidere en risiko for krænkelse af Danmarks forpligtelser under FN's Handicapkonventions artikel 19 om retten til et selvstændigt liv, fordi personen der skal tvangsflyttes ikke sikres nogen indflydelse på, hvor vedkommende bliver placeret.

Endelig anbefaler instituttet, at det overvejes nøje, om indførelsen af en særlig hjemmel til tvangsflytning og tvangsoptagelse i et bestemt

botilbud, rettet mod personer med handicap, udgør diskrimination på grund af handicap i strid med FN's Handicapkonventions artikel 5 og EMRK artikel 14, sammenholdt med artikel 8 og artikel 1 i 1. Tillægsprotokol.

UDKASTETS FORMÅL OG INDHOLD

Udkastet har til formål at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for medarbejdere og beboere på botilbud.

Udkastet indeholder et forslag om udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud. Det foreslås, at den eksisterende mulighed i serviceloven, hvorefter der kan ske optagelse uden samtykke (tvangsflytning) af hensyn til borgerens behov for behandling eller støtte, suppleres til også at omfatte tilfælde, hvor tvangsflytningen sker af hensyn til de øvrige beboere eller personale, hvis borgeren udgør en væsentlig fare eller udviser truende eller chikanøs adfærd.

DEN MENNESKERETLIGE BESKYTTELSE

Da lovforslaget er rettet mod personer med betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne på grund af sindssygdom, så vil personkredsen, der bliver omfattet af udkastet være kendetegnet ved at have et handicap og dermed være omfattet af handicapkonventionen.

Handicapkonventionen forpligter de kontraherende stater til at fremme ligebehandling, selvbestemmelse og retten til at leve et selvstændigt liv for personer med handicap. Det følger således af Handicapkonventionens artikel 19, stk. 1, bogstav a, at konventionen forpligter medlemsstaterne til at sikre, at personer med handicap "har mulighed for at vælge deres bopæl, samt hvor og med hvem de vil bo, på lige fod med andre og ikke er forpligtet til leve i en bestemt boform".

Endvidere beskytter FN's Handicapkonvention retten til hjemmet og familien i artikel 23. Ifølge denne bestemmelse skal de kontraherende stater træffe effektive og passende foranstaltninger for at afskaffe diskrimination af personer med handicap i forhold vedrørende hjemmet og familien.

FN's Handicapkonvention forpligter endvidere til, at de kontraherende stater bestræber sig på at afskaffe tvang og andre begrænsninger i den personlige integritet. Det følger således af artikel 17, at personer med handicap har ret til respekt for deres fysiske og psykiske integritet på lige fod med andre. FN's Handicapkonvention artikel 5 forbyder diskrimination på grund af handicap og forpligter staterne til at træffe alle nødvendige foranstaltninger til at afskaffe diskrimination.

EMRK artikel 8 beskytter mod indgreb i privatlivet, familielivet og hjemmet. Endvidere beskytter EMRK artikel 1, 1. Tillægsprotokol retten til ejendomsret, som tillige beskytter mod indgreb, som resulterer i fortabelse af en persons lejebolig, jf. Mellacher og andre mod Østrig af 19. december 1989. Det forhold, at indgreb i selvbestemmelsen, den personlige integritet, hjemmet og familielivet er beskyttet i menneskeretten betyder, at indgrebene skal være proportionale og nødvendige.

Des mere indgribende tiltag, der er tale om, i des højere grad skal det kunne dokumenteres, at indgrebet ikke kunne erstattes af behandling og omsorg. Dette princip er blandt andet udtrykt i dansk ret i psykiatrilovens § 2, stk. 2. Det er også udtrykt i FN's Handicapkonventions artikel 14, stk. 1, litra b, hvorefter eksistensen af et handicap aldrig kan berettige til frihedsberøvelse. Med andre ord skal myndighederne tage passende foranstaltninger i form af behandling og omsorg, så frihedsberøvelse af f.eks. psykisk syge personer kun i helt særlige tilfælde bliver nødvendigt.

Endelig følger det af EMRK artikel 14, sammenholdt med artikel 8 og artikel 1 i 1. Tillægsprotokol, at det er forbudt, at diskriminere på grund af handicap. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i den skelsættende dom Guberina mod Kroatien afsagt den 22. marts 2016. Domstolen fastslog, at handicap er en såkaldt stærk diskriminationsgrund ligesom køn og race. Det betyder, at der skal "very weighty reasons" til for at kunne retfærdiggøre forskelsbehandling.

Det er også klart, at både medbeboere og personale har ret til effektiv beskyttelse mod overgreb og farlige arbejdsvilkår. Medbeboeres ret til beskyttelse mod overgreb er blandt andet beskyttet i FN's Handicapkonventions artikel 16 om beskyttelse mod vold og overgreb.

INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

GENERELLE BEMÆRKNINGER

Instituttet bemærker, at Børne- og Socialministeriet ikke ses at have gjort sig nogen overvejelser om, hvorvidt lovforslaget er i overensstemmelse med menneskeretten, hvilket er stærkt problematisk i lyset af de alvorlige indgreb, der er tale om.

Instituttet mener helt overordnet, at der er behov for en nøje granskning af i hvilket omfang den foreslåede udvidelse af adgangen til udøve tvang

kunne undgås med tilførslen af yderligere ressourcer, efteruddannelse af personale, ordentlig fysiske rammer i eksisterende botilbud og i psykiatrien.

Indførelsen af denne lempeligere adgang til at tvangsflytte personer, som lider af psykisk sygdom, fra deres eksisterende bolig og tvangsoptage dem i et bestemt botilbud udgør endvidere forskelsbehandling på grund af handicap. Det bør således overvejes nøje, om denne forskelsbehandling er saglig og nødvendig, hvilket ikke ses at være sket i bemærkningerne til lovforslaget.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det undersøges nærmere i hvilket omfang mere tvang over for psykisk syge personer kunne undgås ved iværksættelsen af andre tiltag, herunder tilførelsen af yderligere ressourcer.
- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det overvejes nøje, om indførelsen af denne lempeligere adgang til tvangsflytninger af psykisk syge personer udgør ulovlig diskrimination på grund af handicap.

FLYTNINGEN FRA DEN EKSISTERENDE BOLIG – ET INDGREB I PRIVATLIVET OG FAMILIELIVET

Med udkastets § 129a vil personer, der bor i en ordinær bolig eksempelvis en almen lejebolig, kunne tvangsflyttes fra lejemålet af hensyn til ejendommens øvrige beboere eller personalet, der kommer i hjemmet.

Der er ikke i bemærkningerne til udkastet gjort nogen overvejelser om, hvad der skal ske med den eksisterende bolig. Også personer der ikke allerede er indskrevet i et botilbud, men eksempelvis bor i en almen bolig eller en anden almindelig boform, vil med den nuværende formulering være omfattet af personkredsen, der kan tvangsflyttes.

Det er Institut for Menneskerettigheders opfattelse, at det tvivlsomt, om der er grundlag for at supplere de regler, som allerede er gældende på boligmarkedet generelt med en øget adgang til at tvangsflytte personer med psykiske lidelser på grund af en voldelig eller truende adfærd.

Såfremt eksempelvis en psykisk syg lejer af en almenbolig, herunder en almen ældre eller handicapbolig, er til gene for de øvrige beboere, så bør bedømmelsen heraf kunne ske efter de almindelige regler i almenlejeloven om ophævelse af lejemål.

Der er ikke nærmere i udkastet redegjort for, hvorfor de almindelige regler for ophævelse af lejemål eller udsættelse af ejerlejligheder ikke er tilstrækkelige til at imødekomme hensynet til at varetage de øvrige beboeres rettigheder.

Der er endvidere heller ikke redegjort for, om der ved foretagelsen af en tvangsflytning fra en bolig skal tages hensyn til borgerens ret til familieliv med f.eks. familiemedlemmer, som han eller hun bor sammen med eller som bor i nærheden.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der ikke indføres hjemmel til at tvangsflytte borgere, der ikke er bosat i et botilbud, når flytningen ikke sker af hensyn til borgeren selv.
- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det præciseres, at der i hvert enkelt tilfælde skal tages hensyn til borgerens og denne families ret til respekt for familielivet.

FLYTNING TIL ET BESTEMT BOTILBUD – ET INDGREB I DEN PERSONLIGE FRIHED OG SELVBESTEMMELSESR

Som nævnt følger det af FN's Handicapkonventions artikel 19, stk. 1, at personer med handicap som udgangspunkt har ret til frit valg af bolig på lige fod med personer uden handicap.

Efter de danske regler vedrørende varige botilbud (§ 108 i serviceloven) og almene ældre og handicapboliger er udgangspunktet også frit valg af bolig.

Udkastet lægger op til, at borgeren, der har været truende eller voldelig, skal tvangsoptages på et bestemt botilbud. Dermed fratages personen det frie valg på baggrund af hensynet til at undgå vold og utryghed i den bolig eller det botilbud, hvor personen hidtil har boet.

Det er Institut for Menneskerettigheders vurdering, at hensynet til de øvrige beboere og eventuelle personale ikke kan begrunde, at den tvangsflyttede person mister retten til frit valg.

Hertil kommer, at det er forudsat i bemærkningerne i udkastet, at der ikke vil kunne ske flytning til botilbud efter lov om almene boliger. Dette er begrundet med, at flytning til et botilbud efter almenboligloven "kræver at borgeren eller dennes værge kan gennemføre flytningen, eksempelvis i form af en underskrift på en lejekontrakt", jf. de almindelige bemærkninger punkt 2.3.

Da flere og flere botilbud oprettes efter reglerne i almenboliglovens § 105 og dermed vil være undtaget fra at kunne anvises borgere, der tvangsflyttes efter den foreslåede § 129a, så vil dette i sig selv indebære en væsentlig indskrænkning af de tilbud, som det er muligt at tilbyde. Dermed kan den tvangsflyttede borgers mulighed for indflydelse på valget af botilbud blive unødvendigt lille.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det sikres, at også personer, der i kraft af de nye regler vil kunne tvangsflyttes, sikres et frit valg af bolig i videst mulige omfang, herunder at disse personer ikke afskæres fra en betydelig del af de offentlige botilbud på grund af formelle krav om indgåelse af lejekontrakter eller lignende.

Der henvises til Social og Indenrigsministeriets journalnummer 2016 - 8170.

Med venlig hilsen

Nikolaj Nielsen

TEAMLEDER

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22

1060 København K

reml@sim.dk + chc@sim.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 26. januar 2017
SAGSNR.: 2017 - 10
ID NR.: 443153

Høring - over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

Ved e-mail af 22. december 2016 har Børne- og Socialministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte forslag.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Lovforslaget omhandler borgere med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse. Mange sindslidelser har imidlertid et svingende forløb, således at sindssygdommen ikke nødvendigvis giver sig udslag i varig adfærd.

Da en tvangsforflyttelse endvidere kan være voldsomt indgribende for en borger med sindslidelse, bør det efter Advokatrådets opfattelse overvejes at indsætte en ret for den tvangsforflyttede borger til efter et nærmere angivet tidsrum at få prøvet betingelserne for tvangsforflyttelsen. Første prøvelse kunne eksempelvis ligge efter 6 måneder og derefter en gang årligt. Der bør endvidere i forbindelse med den første prøvelse indhentes en second opinion om borgerens tilstand.

Advokatrådet noterer sig i øvrigt med tilfredshed, at en klage til Ankestyrelsen er tillagt opsættende virkning.

Med venlig hilsen



Torben Jensen